

CONTRA

nr 1 1985 årg 11 9:-

**Med Contras i Nicaraguas
djungler**

**Svensk sjukvård —
dyrare men inte bättre**

**OBEROENDE BORGERLIG
TIDSKRIFT**

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger per år
ISSN 0347-6472

Ansvarig utgivare

Christer Arkefors
Ställföreträdare: Benny Rung

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Telefon 08-54 95 32 (säkra st. månd-fred kl
9-12). Även 08-751 56 26.

Prenumeration

49 kronor per år. Inbetalas på postgiro 85 95
89-4 eller bankgiro 261-2638.
Finland: 40 mark per år. Finländskt postgiro
1125 82-9.
Norge: 49 norska kronor per år. Norskt post-
giro 1 99 82 77.
Danmark: 59 danska kronor per år. Dansk
postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Expedition: Filip Lundberg
Redaktion: Claes Almgren, Christer Arke-
fors, Anders Fjällström, Carl G. Holm och
Benny Rung.

Övriga medarbetare: Arne Andersson, Dennis
Brinkebock, Lennart Klereskog, Bertil Lind-
blom, Arne Sundström, Roger Söderqvist, Rune
Westin, Monica Wiegert och Astrid Wikmark
samt Allan C. Brownfeld, Washington och
Joachim Bamrud, Oslo.
Stiftelsen Contras ordförande: Gösta Mölnär

Länskontakter

Blekinge: Magnus Bergstrand 0455-114 45
Götaland: Alf Norbäck 0498-102 06
Gävleborg: Grethe Blomgren 026-27 31 23
Göteborgs o Bohus: Eric Bergh 031-48 34 30
D.: Arne Andersson 031-55 43 14
Halland: Lennart Flink 035-11 12 07
Halland: Helena Norrgren 035-502 00
Ämtland: Lennart Sundstad 0642-100 49
Jönköping: Carl G. Löverbult 0380-159 90
Kalmar: Bertil Lindblom 0480-862 38
Kopparberg: Fredrik Calles 023-295 93
Kristianstad: Per Mjörnemark 042-519 33
Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21
Malmöhus: Mats Gunnarsson 0418-229 43
Malmöhus: Dietmar Kröhnert 040-97 33 51
Norrbotten: Elisabeth Olsson-Fjällström
0970-141 54
Skaraborg: Frank Wurm 0500-335 44
Stockholm: Rune Andersson 08-758 17 47
Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62
Uppsala: Maurizio del Bianco 018-46 16 97
Värmland: Jan Collander 0570-660 86
Västerbotten: Hans G. Olsson 0910-358 12
Västernorrland: Herbert Forsström 060-93022
Västernorrland: Stanley Skoglund 060-129694
Västmanland: Ingvar Lundquist 021-330486
Älvsborg: Ulf Kihlberg 033-15 81 43
Örebro: Karl-Edvard Hellkvist 0581-132 22
Östergötland: Michel Cloarec 0142-508 02
Danmark: Peter Hartwig 01-10 88 72
Finland: Roger Wessman 915-14 97 06
Finland: Leo Meller 90-563 34 53
Norge: Joachim Bamrud 02-56 21 56

Ej signerat material har sammanställts av re-
daktionen. Copyright Stiftelsen Contra. Efter-
tryck endast efter överenskommelse.

Presslagd 1984-11-26

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1984

CONTRA -NYTT

Palme på skäret

Omslaget till detta nummer visar en svartvit återgivning av en ny Contra-produkt, vykortet "Palme på skäret". Vykortet är, hoppas vi, idealiskt för alla Dina meddelanden till vänner och bekanta. Vi kommer själva att pröva det på Contra i en reklamkampanj. Gläd Dina vänner eller irritera Dina ovänner med det nya kortet. Och varför inte skicka ett till vår statsminister med synpunkter på den svenska politiken mot ubåtskränkningarna?

Vykorten säljs i buntar om fem stycken. En bunt kostar 15:-. Till detta kommer porto.

Rättslösheten

"Billigesnickaren" Per-Olof Nilsson har sammanställt ett häfte om rättslösheten. På 48 sidor presenteras nästan lika många fall när den svenska rättvisan blivit rättslöshet. Offren är namngivna och det är därför lätt att följa upp fallen för den som vill fördjupa sig. Självklart ges det ingen grundlig dokumentation i ett så kortfattat material. Men det material som finns är nog för att ge den som inte är hårdhudad flera sömlösa nätter. Sanna berättelser från Sverige idag. Häftet kan beställas från Contra för 30:- plus porto.

Julgåvor

Julen närmar sig. Vi på Contra skall göra vårt bästa för att se till att Dina beställningar expedieras före jul. Men skall Du vara säker på att få det Du vill ha innan jul bör Du göra Din beställning omgående. På beställningssedeln hittar Du en rad lämpliga julklappar. En uppskattad julgåva är en prenumeration på Contra. Kostar 49:-.

Contras redaktionella politik

Contra har inga ambitioner att ge en balanserad bild av det som sker i Sverige och i världen. Med bara sex nummer om året är det omöjligt. Redaktionen inriktar sig därför på att presentera information som kompletterar den bild som förmedlas av media som sprids oftare. Den som bara läser Contra för att få veta vad som händer får inte hela bilden, det vet vi. Men vi vet också att inte en enda läsare har Contra som enda informationskälla om vad som händer. Vi kan därför kosta på oss att vara lite annorlunda i vårt val av material. Det är själva kärnpunkten i Contras redaktionella politik. Vi tar fram det som inte finns att hämta på annat håll. Vi presenterar det som är väsentligt men svårtillgängligt. Vi vidgar läsarnas vyer.

Vi är samtidigt mycket noga med källkontroll och det hör därför till de mycket sällsynta undantagen att vi ger missvisande uppgifter.

Tillrättaläggande

Ett sådant misstag inträffade dock i förra numret, och vi vill därför tillrättlägga det. I intervjun med socialdemokraten Thorvald Arvidsson blev en del av en fråga från intervjuaren typografiskt framställd som vore den ett svar från Thorvald Arvidsson. Det var följande mening som inte skall läggas i Thorvald Arvidssons mun: "Enligt min mening har SAP en inbyggd intolerans mot avhopp från partilinjen, inte bara i den här frågan."

Våra källor

Washington Inquirer är en veckotidning på åtta sidor. Den är nära knuten till organisation Accuracy in Media, som bevakar vänstervridning i amerikanska TV-program och dagspioneringar. I Washington Inquirer får läsaren de nyheter som är alltför obekväma för att uppmärksammas av de i stor utsträckning vänsterinriktade tidningarna (Washington Post och New York Times). Dessutom återfinns regelbundet "kolumner" från ett flertal kända högerorienterade skribenter, bl a Contras Washington-korrespondent Allan C. Brownfeld. Tidningen kostar 30 dollar per år för prenumerationer till Europa (med ytpost). Adress: P O Box 28526, Washington, D.C. 20038, USA.

Intervju med författaren till KGB idag, John Barron:

Sovjetet förfaller alltmer

John Barron, journalist vid Det Bästa i Washington, är en av världens främsta kännare av den sovjetiska underrättelse-tjänsten KGB. Han har nu skrivit sin andra bok om KGB, som nu utkommer på Contra förlag. 412 sidor om Sovjets värsta sida. Under ett besök i Oslo gav John Barron följande intervju.

John Barron, har Du själv arbetat åt CIA?

— Nej, aldrig. Jag växte upp i Texas. Pappa var metodistpastor. Jag studerade journalistik vid University of Missouri tills jag blev inkallad i samband med Korea-kriget. Jag tjänstgjorde i flottan utanför Nordkoreas och Kinas kuster. Jag studerade tyska och började på underrättelseskolan. Jag var hemlig agent åt flottan i Berlin i två år. Jag älskade spänningen i det jobbet, och det var så jag först lärde känna KGB. Men det var journalist jag alltid velat bli. Jag började därför arbeta åt tidningen Washington Star, där jag var kvar till 1965.

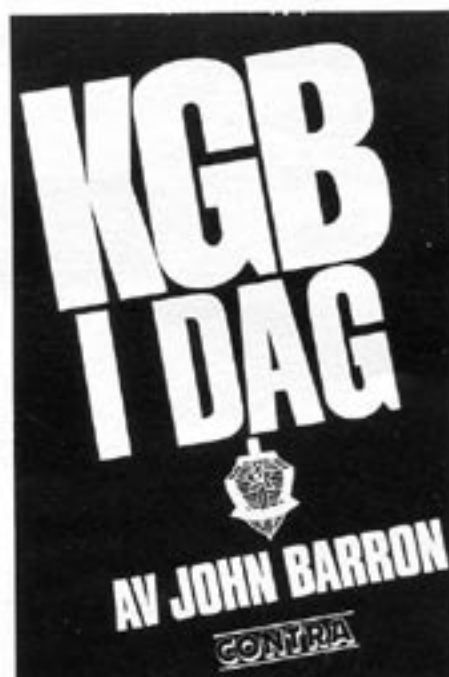
Sedan började jag på "Det Bästa". Så småningom tappade jag kontakten med vännerna i underrättelsetjänsten — de hade blivit förmögna och gjort karriär. Jag var fattig journalist.

Det var alltså inom underrättelsetjänsten som Du skaffade Dig de djupa kunskaperna om KGB?

— Nej, egentligen inte. En god vän till mig, han är nu chefredaktör för "Det Bästa", reste till Latinamerika 1967. Då kunde redaktionens medlemmar resa utomlands bara för att vidga sin horisont. Sådant har man inte tid med nu för tiden. När han återvände berättade han över en tekopp att alla pratade om CIA, men att han aldrig hörde något sägas om KGB. "Vi borde göra en bok om KGB", sa han. Det lät intressant — en del visste jag ju redan om KGB. Vi gick igenom klipparkivet och kom fram till att det fanns tre sätt att skriva en sådan bok.

För det första de avhoppade KGB-agenterna och andra ryssar med specialkunskaper, t ex Stalins dotter. Och vi kunde tala med personer som kom från resten av östblocket. Vi tog reda på vilka avhopparna var och sökte upp dem.

Den andra källan var västerländska underrättelseorganisationer, men de hade aldrig samarbetat med journalister tidigare. Jag är stolt över att kunna säga att Västs underrättelseorganisationer aldrig ljugit för mig. När det var något som de inte kunde berätta sa

John Barrons KGB idag är ett standardverk som används av västerländska underrättelsetjänster världen runt. Men det är ingen torr organisationshandbok utan flera spännande spionberättelser.

de klart ifrån: "Det kan vi inte säga något om." Men vi var inte säkra på uppgifterna den gången och vi använde bara det vi kunde kontrollera på annat sätt. Och vi ville inte ha enbart de amerikanska synpunkterna.

Den tredje källan var journalisterna vid de utländska utgåvorna av "Det Bästa". Vi bad dem att bevaka alla tidningsartiklar som vi kunde ha nytta av. Efter ett år hade vi material så att det räckte. Jag fick använda så mycket tid som behövdes — ska en journalist arbeta i egen regi skulle en sådan bok bli alltför dyr: Det tog mig fyra år att skriva boken om Sovjets hemliga underrättelsetjänst.

Varje gång jag fick tag på en bra berättelse skrev jag ned den. Vi skulle aldrig kunna

använda en sådan bok som "Månadens Bok" i "Det Bästa". Men vi tryckte en del av de enskilda berättelserna och prövade dem därmed. Alla förstod då att vi menade allvar. Och jag är stolt över att ingen har pekat på faktafel i mina böcker — även om det inte behöver betyda att de är kemiskt fria från fel.

Folk såg att arbetet gav resultat. Det var som en snöboll. KGB-avhopparna blev entusiastiska. Nu kunde de berätta om sina egna fall och se konkreta resultat.

Det tog längre tid än vi tänkt oss att ge ut boken — det visade sig vara en stor fördel. Soljenitsyns Gulag-arkipelagen hade skakat om de intellektuella och gjort dem intresserade. Den hederliga delen av vänsterpressen och högerpressen skrev om boken, som blev en stor succé — många förläggare hörde av sig och ville ge ut nya reviderade utgåvor. Men jag tyckte inte att jag hade något nytt att tillföra.

Sovjetisk avhoppare

Men Du har ju skrivit en ny bok nu?

— Ja, det beror på KGB-majoren Stanislav Levtenko som hoppade av i Japan 1979.

Jag var på en ambassadmottagning. Jag hade precis återvänt från Bermuda, där jag arbetat med en bok. En CIA-officer som jag hade träffat några gånger tidigare kom fram till mig och frågade om jag hade läst tidningarna. Men jag hade ju varit i utlandet. Han bad mig att läsa en viss tidning och antydde att jag skulle kunna få ett telefonsamtal, mer än så kunde han inte säga. Tidningsartikeln visade sig vara en liten notis om Levtenkos avhopp. En kort tid senare ringde faktiskt Levtenko och bad att få tala med mig. Jag bad honom komma hem, och när jag kom hem var Levtenko redan där. Som tur är har jag två döttrar som är vana vid ryska gäster.

Hade de hjälpt till att lugna ner honom?

— Nej, han var mycket avspänd. Han visste att han måste berätta en del för CIA, men han ville inte förråda sina vänner inom KGB. Han hade emellertid läst min första bok och menade att jag skulle förstå honom. Vi satt och pratade till klockan fyra på morgonen och blev goda vänner. Sedan grep CIA in och förbjöd alla kontakter mellan oss.

Förföljelsen mot hans familj i Sovjet fick

honom att ändra uppfattning. Han berättade allt han visste för CIA. Därför kunde vi inte prata vid på tre månader, tills förhören hos CIA var färdiga. Efter det var vi tillsammans ganska länge och han berättade sitt livs historia.

Och så ville Du skriva en bok om honom?

— Inte från början. Att skriva sådana böcker tar ett helt liv. Jag vet bättre än de flesta vad det ryska folket har genomgått. Jag vill inte exponera de stackars människorna. Sanningen är dessutom att man inte kan skriva om saken och bli trodd — om man inte är Solzjenitsyn. Man måste mildra skildringen för att bli trodd, att medvetet minska skärpan i berättelsen.

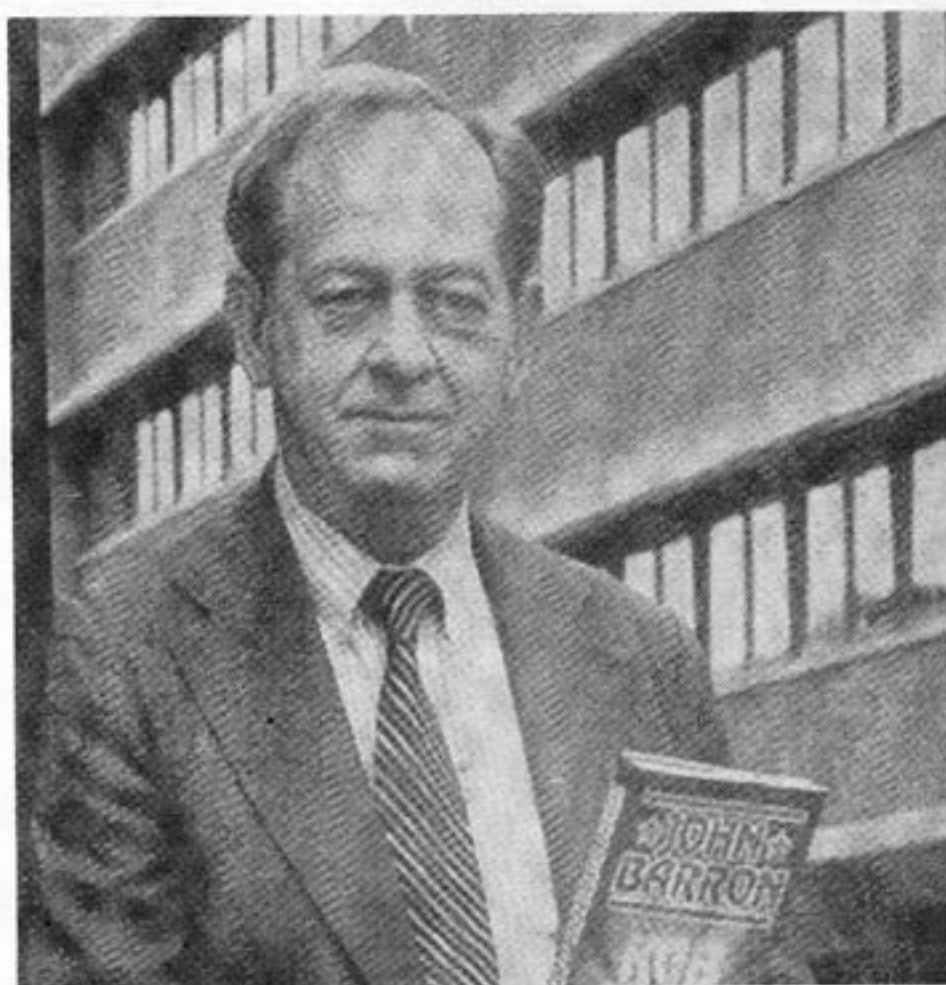
Nästan alla Levjtjenkos påståenden var sådana att de kunde kontrolleras, och alla var riktiga. Han är en av de ärligaste människor jag någonsin träffat. Varje gång han var det minsta osäker förklarade han hur det förhöll sig.

I oktober 1982 publicerade "Reader's Digest" ett sammandrag av kapitlet om Sovjets "aktiva åtgärder" i utlandet. Ronald Reagan höll kort tid därefter en presskonferens och blev ombedd att dokumentera ett påstående han gjort tidigare om att Sovjetunionen infiltrerar freds rörelsen. Naturligtvis hade president Reagan kontrollerat påståendet i förväg. Men källorna var ju hemliga. Han löste problemet genom att hänvisa till min dokumentation i "Det Bästa".

Jag har blivit utskäld i Sovjet för att de anser att min bok är ett verk av Reagan-regeringen. Sovjet förstår ingenting om den amerikanska pressen och hur den fungerar. De tror att CIA står bakom boken om KGB. Och det är möjligt att CIA borde ha bidragit till den. KGB arbetar ju mot befolkningen i Väst och allmänheten har rätt att bli informerad om vad som sker. Skandinavien, USA och hela Västvärlden tillhör samma familj, frihetens och oberoendets familj. I förhållande till KGB blir frågan om någon är höger- eller vänsterorienterad oväsentlig. Det vi behöver granska är fenomenet KGB, och då behöver vi alla fakta. Det är underrättelsetjänsten som har dessa uppgifter och bör göra dem offentliga i den mån det är möjligt. Kanalen är pressen. Problemet i Väst är att vi har så svårt att förstå vilken typ av krig som förs mot oss. Vi tror att det råder fred, och det är naturligtvis ett slag av fred. Tack vare Västs kärnvapen har vi haft vår längsta fredsperiod hittills. Förutsättningen för att detta tillstånd skall fortgå är att vi når ut med så mycket information som möjligt till alla hederliga människor.

KGB sårbart för infiltration

Den ryske exilförfattaren Vladimir Maximov berättade för mig att av de över 40 KGB-agenter som utvisades av Frankrike i fjol har flera kommit tillbaka igen.

John Barron menar att hela det sovjetiska samhället håller på att degenerera genom korruption. Minoritetsfolken — eller majoritetsfolken — blir alltmer nationalistiska.

— Det känner jag faktiskt inte till. Men KGB är idag sårbart för infiltration, och de som leder KGB:s inrikesavdelning ser ned på utrikesavdelningen. Det betyder inte att KGB:s anställda är "dåliga människor", de måste tjäna den organisation de är en del av. Ofta är det framstående människor. Kom ihåg att det är det sovjetiska samhällssystemet vi fördömer, inte enskilda människor — även om systemet uppmuntrar till ett omänskligt beteende.

Ingen har skrivit om att det tar mycket lång tid att förbereda en specialist för att anpassa sig till en främmande kultur — det tar sju till åtta år att utbilda en toppagent inom KGB. Därför är det nästan omöjligt att snabbt skicka nya människor efter en massutvisning som den i Frankrike. Det blir brist på folk. Därför kan KGB mycket väl skicka tillbaka samma personer igen, eventuellt under falskt namn. Efter Levjtjenkos avhopp gjordes exempelvis förhållandevis få förändringar bland KGB-personalen i Japan.

Ubåtskränkningarna

Vilka slutsatser kan man dra av de återkommande ubåtskränkningarna i Norge och Sverige?

— Bortsett från gissningar om varför Sovjet skickar ubåtar till Skandinavien finns det en intressant iakttagelse att göra: Händelserna illustrerar hur mycket fräckare och intensivare ryssarna är nu jämfört med tidigare, och det gäller också KGB. Fenomenet visar sig också i form av ett ökat antal utvisningar av KGB-agenter de senaste åren. Om utvisningarna bara hade ägt rum under utpräglad antisovjetiska regeringar hade det varit något annat; men de görs ju över hela världen.

Men varför är Sovjet så desperat just nu?

— Det sovjetiska samhället degenererar. Och förfallet går allt snabbare. Ledarna inser vad som händer och ökar därför trycket på KGB och de andra hemliga organen. Förfallet belyses i alla Sovjets mål och i alla de informationer vi får. Det mest förbluffande är att livslängden sjunker och att spädbarnsdödligheten ökar i Sovjet. Det är första gången något sådant inträffar i ett industrialiserat samhälle. Antalet dödsfall på grund av alkoholmissbruk i Sovjet är helt unikt i förhållande till vad vi känner till från resten av världen. Och för att belägga detta behöver jag bara citera officiella sovjetiska statistiker!

Vi hör aldrig något om korruptionen inom

KGB och ganska lite om korruptionen i resten av det sovjetiska samhället. Men korruptionen är enorm och det finns ingen realistisk förhoppning om framsteg. Och ekonomin — tänk Dig att alla intellektuella i Sverige, alla studenter, lärare, funktionärer osv måste lastas på lastbilar för att åka ut och rädda spannmålsskörden. Vilket kaos skulle inte det leda till i svensk ekonomi? I Sovjet arbetar 30% av arbetskraften, men ändå klarar man inte av livsmedelsförsörjningen. Man måste importera från USA där 2% av de yrkesverksamma arbetar i jordbruket.

Sedan har vi de nationella minoriteterna. De är ju över 100 miljoner människor...

De är väl på väg att bli ett majoritetsproblem — så vitt jag vet är de nu en majoritet i Sovjet?

— Ja, och först och främst är det muslimer som blir fler. De har de högsta födelsetalen. Samtidigt blir de icke-ryska nationaliteterna alltmer nationalistiska — många muslimer talar inte ens ryska.

Jag är glad för att Amerika är vad det är — ett land som alla kan komma till och där alla kan flytta fritt. Den fördelen har ni också i Sverige, landet är homogent ett riktigt "familjesamhälle". Så är det inte i Sovjet.

Om vi bortser från vissa kretsar av snobbar har vi i USA en meritokrati, d v s ett samhälle där var och en värderas efter det han eller hon presterar, d v s efter förtjänst. I Sovjet är det helt annorlunda. Alla nyckelposter innehas av ryssar, bara då och då gödas andra slaviska folk.

Ukrainarna och balterna är imponerande folk, och de är bittert antisovjetiska. Det är naturligtvis ett allvarligt problem för ledarna. Ett annat problem är bristen på teknisk utveckling.

Teknologismuggling

I Din nya bok dokumenterar Du hur KGB stjälar industri- och försvarshemligheter från Väst. Det är naturligtvis allvarligt, men oavsett hur moderna de hemligheter är som stjälts måste väl ett samhälle som nöjer sig med att stjåla hamna på efterkälken?

— I hög grad. Har man bara grundkunskaper kan man inte komma in på hög nivå. Flygaren Belenko, som älskar friheten, sanningen och ärligheten, berättade för mig att om ett sovjetiskt jaktplan störtar och hamnar på marken någorlunda oskatt, så att man skulle kunna konstatera ett mekaniskt fel, kan det ta två år innan informationen om felet når ut på divisionerna. I USA tar det ett par dagar, och planen får flygförbud tills felet är åtgärdat. Sovjetiska piloter är lika duktiga som andra piloter, men det är ingen som bryr sig om dem, eller lyssnar på dem.

Det belyser ju risken när man inte har någon meritokrati. När man inte bryr sig om uttalanden från dem som vet var problemen finns.

— Ja, bland annat. Men kom ihåg att många av mina uppgifter kommer från *sovjetiska* källor.

Anledningen till att Sovjet bojkottade de olympiska spelen i Los Angeles var att de inte ville ha problem med att förklara bort alla som skulle hoppa av.

Allt är lögn i det sovjetiska systemet. Industrin bedöms efter hur väl den uppfyller produktionskvoten, och de rapporter som planerarna bygger sin verksamhet på är bara lögn — då och då har det avslöjats att man haft helt påhittade fabriker.

Myndigheterna ljugar inte bara för andra utan också för sig själva — och då förlorar de förankringen i verkligheten.

KGB har fått fria händer. Bar de gör så mycket som möjligt.

Föreställ Dig att jag är KGB-agent i Stockholm. Då har jag använt åtminstone sju år på utbildning till uppdraget. Jag lever på en nivå som är oändligt mycket bättre än vad jag kunde ha i Moskva, med en lön som är två till tre gånger så hög och dessutom i hårdvaluta. Är jag duktig kan jag köpa med mig tillräckligt mycket för att bli ordentligt rik när jag återvänder till Sovjet.

Så blir jag utvisad. Mina uppdragsgivare säger kanske att jag gjorde mitt bästa och att det inte var mitt fel. Jag blir befrodad, men jag tvingas till att leva ett magert liv efter svensk standard. Lönen kan jag knappt leva på. Jag får kanske aldrig resa utomlands igen. Utvisningen blir på det sättet ett effektivt vapen och ett allvarligt hot.

KGB starkare idag

Var det den desperationen som förde fram KGB-chefen Jurij Andropov till partiledningen?

— Ja, det tror jag. Ledarna upptäckte att korruptionen förödade hela det sovjetiska samhället. Och Andropov gjorde ett bra jobb i KGB. Men Andropov blev sjuk och dog och förfallet fortsätter. Ett resultat är emellertid att KGB idag har en maktställning som organisationen inte haft sedan Stalins tid.

Sovjet har levt på begreppet styrkesamordning — det är lite bättre än maktbalans. Sovjet utkämpar inga krig utan att på förhand vara säkra på att vinna dem. Man lägger stor betydelse vid befolkningens allmänna anda — det har man lärt sig av Israel. Sovjet trodde att israelerna var "fega östeuropeiska judar", men de blev själva bortsopade av samma israeler.

Medarbetarna i KGB har ingen nationalkänsla. De gör sitt jobb eller blir skjutna. Så menar man i alla fall.

Vad kan man göra för freden när man står emot ett sådant system?

— Den bästa fredsrörelsen i världen är tyvärr den som går ut på att rikta ständigt allt fler vapen mot Sovjet. Det är enda sättet att garantera att kärnvapnen aldrig kommer till användning. För att vi skall bevara freden

BREV TILL CONTRA

NEDRUSTA NU!

Nedrusta allt nu! Nedrusta försvaret så blir ryssarna snälla. Ta bort det helt — och vi slipper ubåtar, störande flygplan, grodmän och annat trams. Nedrusta brandförsvaret också. Då blir inte pyromaner provocerade att anlägga brand, barn blir försiktigare med tändstickor och ingen kommer längre att lata kokplattan i köket stå på för länge.

Bort med sjukhusen — förbjud all läkarverksamhet så blir ingen längre sjuk. Ungarna slutar att få mässlingen, inga blir längre förkylda (vi är ju alla hypokonder) och fru Nilsson låter bli att bryta benet i trappan.

Avskaffa polisen genast så blir det slut på knarklangning och annan kriminalitet. Bankrånaren förtidspensionerar sig på grund av dåligt samvete och alla svenskar blir mycket snällare.

Förbjud försäkringsbolagens blodsugande profitverksamhet, så blir det slut på bilrockor och cykelstölder. Och som sagt fru Nilsson lägger av med onödigt trappförsering och inga hus brinner ned.

Alla begriper väl att de enda som tjänar på upprustningen är militarister, pyromaner, försäkringsnasare, kriminella och bakterier.

Sven-Ove Eriksson

måste Sovjet veta att om de marscherar in i exempelvis Sverige, så kommer de att märka att det svider. Och det är dithän USA försöker nå. Vi vill inte föra krig mot någon. Men ändå har vi ständigt kämpat för friheten. Har man nyss varit i strid är det sista man vill att börja om striden på nytt. Men vad skall vi göra när t ex stora delar av befolkningen i Kambodja slaktas med klubbor?

Vi vill förhindra kriget genom att låra Sovjet att de inte skulle överleva ett krig. Den fredsrörelsen har fungerat i 40 år. Och den kommer att fungera i ytterligare 40 år.

Intervju: Kjell Olav Jensen

Atergett efter överenskommelse med Morgenbladet, Oslo. Copyright Morgenbladet.

Utan konkurrens - slöseri i sjukvården

Allt större resurser satsas i vårt land på sjukvården. Utan att vi blir friskare. Och utan att dödligheten går ner annat än obetydligt.

Vi får allt sämre avkastning på de pengar som satsas på vården. Patienterna klagat och läkarna klagat. De enda som verkar vara helt nöjda är landstingspolitikerna som ser sina domäner öka, samtidigt som de försöker utplåna de sista resterna av privat verksamhet på sjukvårdsverksamhet. Den verksamhet som tidigare var en effektivitetsgaranti genom att den konkurrerade med de stora byråkratiska vårdinstitutionerna.

Personalen i sjukvården fördubblades mellan 1969 och 1982, från 198.500 till 397.000 personer. Och redan siffran 1969 innebar en fördubbling i jämförelse med 1960.

Visserligen har personalens arbetstid blivit kortare, men i flertalet näringar har den förkortade arbetstiden kunnat tas igen genom ökad effektivitet. Så är det inte i sjukvården. Och om vi som mått på arbetsinsatsen väljer arbetade timmar har sjukvården ökat med 4 procent per år sedan 1963!

Den ökade arbetsinsatsen svarar inte mot ökad arbetsbörda. Och inte mot ett nämnvärt förbättrat hälsotillstånd hos svenska folket.

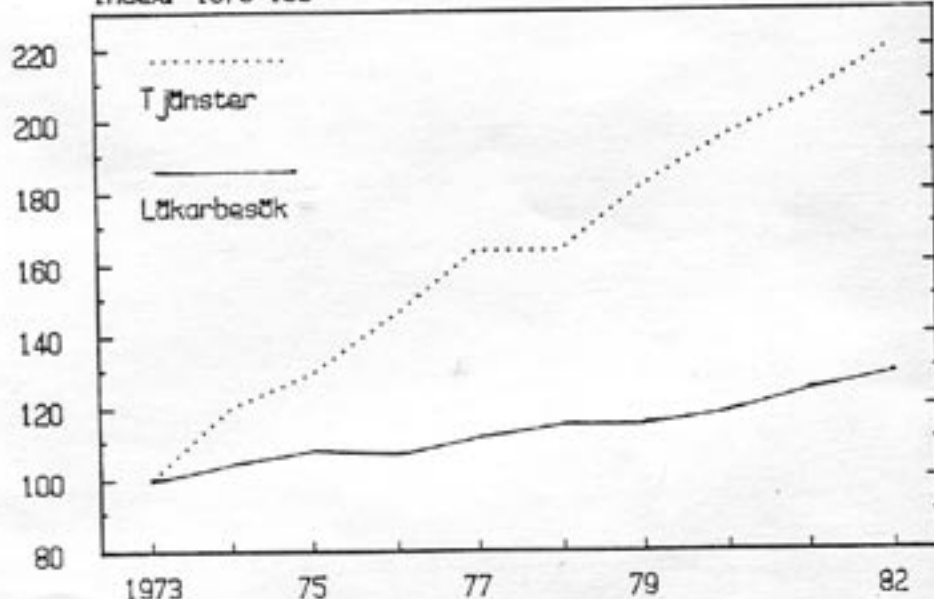
Det är möjligt att göra jämförelser mellan situationen 1973 och 1982 (en tioårsperiod). Ändringar i statistiken gör det svårt att gå längre tillbaka än 1973.

Några jämförelser

- * 1973 noterades 6,6 miljoner läkarbesök i den offentliga öppna sjukvården (läkarmottagningar, distriktsmottagningar etc). 1982 hade antalet ökat till 8,5 miljoner. En ökning på 28,7 procent.
- * År 1973 gick det åt 9.842 anställda (omräknat till heltidsarbete) i den öppna sjukvården. 1982 var motsvarande siffra 21.644. En ökning med 119,9 procent.
- * 1973 krävdes 1,5 helårsarbeten per 1.000 läkarbesök. 1982 2,6 helårsarbeten per 1.000 läkarbesök.
- * 1973 fanns 117.231 vårdplatser på sjukhus och andra inrättningar (långvård m m). 1982 hade antalet platser sjunkit till 116.528.
- * Antalet läkarbesök vid sjukhusen ökade från 9,3 miljoner 1973 till 10,8 miljoner 1982. Dvs med 15,8 procent.
- * Personalen ökade samtidigt från 139.963 helårsarbeten till 203.418, eller med 45,3 procent.
- * År 1973 krävdes 1,075 helårsarbeten per

Öppenvård utanför sjukhus

Index 1973=100

vårdplats. 1982 hade personalbehovet ökat till 1.510, en ökning med 40,5 procent.

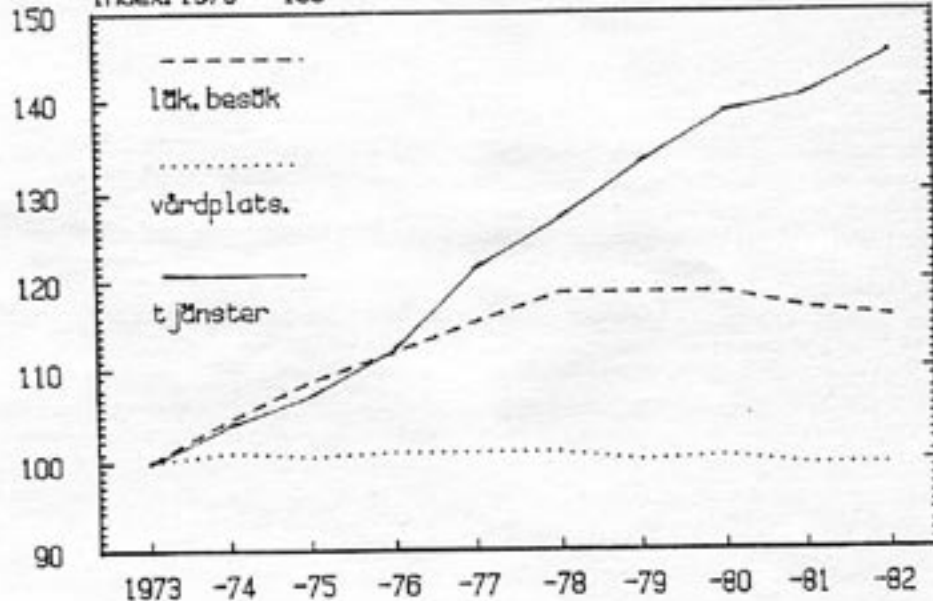
Dagmar-reformen

Dagmar-reformen som innebär att landstingen ges möjlighet att utplåna de sista

resterna av privat sjukvård måste ses i belysning av de siffror som vi presenterat här. Den katastrofala försämringen av effektiviteten i den offentliga sjukvården har bara varit möjlig inom ramen för ett politiskt styrt vårdsystem. Systemet skulle aldrig klara

Den sjukhusanslutna vården

Index: 1973 = 100

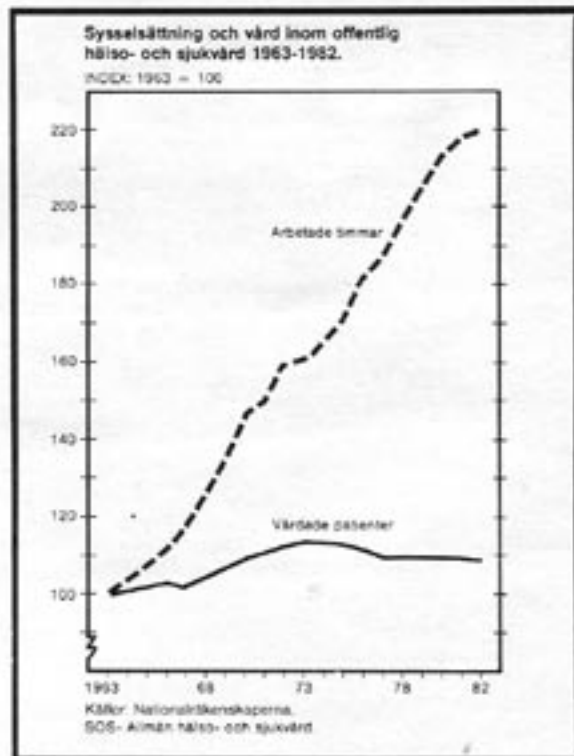

sig i en konkurrenssituation.

Det bör särskilt noteras att det i stor utsträckning är den administrativa personalen som har ökat snabbast inom sjukvården. Det går åt allt fler administratörer per läkare och sjuksköterska. Det brukar ofta vara kännetecknet på de industriföretag som råkar i ekonomisk kris. Administrationen har vuxit snabbt, medan antalet arbetare och försäljare varit oförändrat eller minskat. Resultatet inom industrin blir att kostnaderna rasar i höjden och företaget börjar gå med förlust. Företagsledningen måste genomföra grundläggande förändringar om inte företaget skall gå under. Ibland lyckas de, ibland tillsätter aktieägarna en ny företagsledning och ibland misslyckas man och företaget tvingas till nedläggning eftersom konkurrenterna visat sig så mycket bättre.

Inom sjukvården går det till på ett annat sätt. Konkurrensen förbjuds. Och landstings-skatterna höjs.

(Siffermaterialet och diagrammen hämtade från en utredning av Näringslivets ekonomifakta).

Ett diagram som visar kärnan i den svenska sjukvårdens problem. Antalet anställda ökar drastiskt, men antalet behandlade patienter är nästan oförändrat. Allt fler utträttar allt mindre. Sjukvårdens kvalitet har inte ökat under den undersökta perioden. Medellivslängden är nästan oförändrad. Under perioden har sjukvården alltmer koncentrerats till offentliga organ. Privatläkare och konkurrens blir allt sällsyntare. Och nu försöker politikererna stoppa de färiska försök som genomförts. Så att landstingen skall kunna fortsätta sin resursförstöring ostörda.

Välfärdsstaten som gick under

Det finns ett varnande historiskt exempel på vart välfärdsstaten för oss – Rom. Det är ett exempel som Sven Rydenfelt tar upp i sin bok "Välfärdsstatens förfall". Vi återger här ett utdrag ur boken. Boken kan beställas direkt från Contra, se sidan 10.

"Staten är den stora illusion, i vilken alla tror sig kunna leva på alla andras bekostnad." Frédéric Bastiat, 1846

I det gamla Rom var det Cajus Gracchus (158-122 f Kr) som började med en omfattande utdelning av statligt subventionerade baslivsmedel, särskilt brödsäd, socialunderstöd som ända från början blev viktiga vapen i kampen om folkets gunst och den politiska makten.

Sedan systemet väl införts, växte det snabbt i omfattning, och när Julius Caesar (49 f Kr) tog makten, hade antalet understödstagare vuxit till 320 000. Liksom senare kejsare försökte han minska subventionerna med hjälp av behovsprövningar – men förgäves. Vid den här tiden hade livsmedels-subventionerna utvecklats till en institution med en levande kraft i stånd att stå emot alla attacker. Kejsar Aurelianus (270-275 e Kr) byggde ut systemet genom att subventionera en hel korg av baslivsmedel – bröd, fläsk, matolja och salt.

Vid den här tiden hade det ingått i det allmänna medvetandet att romarna av sina kejsare hade rätt att kräva inte endast billiga livsmedel utan också billig subventionerad kultur – teaterföreställningar, konserter och gladiatorspel.

Ingen av Roms kejsare, inte ens starka män som Caesar eller Augustus, vågade väsentligt inskränka folkets välfärdsprivilegier, "rätten" till bröd och skådespel. De föredrog att vara frikostiga och så hålla massorna vid gott humör. Som alla härskare njöt de av att hälsas med entusiasm av publiken vid officiella fester och tillställningar. Hyllningarna var en ljuv musik i deras öron, en musik för vilken de var villiga att betala ett mycket högt pris.

Rom utvecklades efterhand till en fullfjädrad kollektiv välfärdsstat med inte endast "bröd och skådespel" utan därutöver frikostiga bostadsbidrag, barnbidrag motiverade med den låga nataliteteten) plus ett omfattande offentligt byggande jämte andra offentliga arbeten för att lindra arbetslös-

heten.

Maktavarna hade inte endast en stor byråkrati att underhålla utan också en stor och dyrbar militärapparat. Naturligtvis uppvisade den statliga budgeten nästan alltid stora underskott – med inflation som konsekvens. Spararna, särskilt massan av småsparare, drabbades hårt, en utplundring som till slut helt dödade deras lust att spara.

Under århundradena före Kristus, den tid då Rom växte och utvecklades till en världsmakt, utgjordes de fasta ekonomiska grundvalarna (utan vilken ingen utveckling varit möjlig) av fria marknader, system med starka stimulanser – motivation – till företagande, produktion och handel. Även jordbruket blomstrade och utvecklade en sådan produktionskapacitet att det kunde försörja världsstaden (minst en miljon invånare) med livsmedel.

Roms utveckling till både en världsmakt och en kollektiv välfärdsstat krävde enorma statsinkomster – högre och högre skatter.

I regel var det de produktiva grupperna inom näringsliv, handel och jordbruk som fick betala. Till slut blev dock skattebördorna så tunga, att skattebetalarna-företagarna kände sig förtryckta och utsugna och därmed förlorade lusten att fortsätta. Allt fler företagare gick ner i varv eller upphörde med sin verksamhet. För att hindra företagsnedläggelser — med ty åtföljande arbetslöshet — tog staten i många fall över ägande och drift, vilket betydde socialisering av stora delar av näringslivet.

Det var inte nog med att de höga skatterna fungerade som en broms på företagsamheten. Ett otal statliga regleringar och restriktioner förstärkte de negativa effekterna, och situationen för näringslivet förvärrades ytterligare, när makthavarna — för att dämpa massornas missnöje med prisstegringarna — införde statlig priskontroll, en kontroll där företagarna hotades av brutala straff, inklusive dödsstraff.

I realiteten innebär sådana kontroller och regleringar misshandel och utplundring av de produktiva grupperna och därmed ett dödande av drivkrafterna — motivationen — bakom företagandet.

En naturlig och ofrånkomlig följd av denna politik blev att strömmen av varor och livsmedel till staden Rom successivt minskade — med ödesdigra konsekvenser för den befolkning som så entusiastiskt hade stött den kejsarliga politiken med dess systematiska förtryck och utplundring av företagarna — de produktiva grupperna.

Som vanligt drabbades inte bara de plundrade utan också plundrarna — allt i enlighet med den moraliska grundlagen. Svarta marknader med skyhöga priser tog alltmer över distributionen, priser som fattigt folk inte hade någon möjlighet att betala. Den officiella motiveringen bakom välfärdsstatens starkt subventionerade buslivsmedel

I Pravdas fotspår

Oreflekterat återger många media i Väst den bild av världen som man formulerar i Moskva. Det krävs att läsaren reflekterar istället.

Rykten i Väst gjorde vid ett tillfälle gällande att 67,3% av piloterna vid USA:s strategiska luftkommando var s.k. psykoneurotiker — dvs galningar som inget hellre ville än att släppa vätebomber. Ett brev med de uppgifterna påstods vara skrivet av USA:s biträdande försvarsminister, ett påstående som var felaktigt. Det hela var en förfälskning fabricerad av KGB.

Liknande skrivelser där man sår misstro mot USA:s president, amerikanska politiker och myndighetspersoner och underrättelsetjänsten CIA är så pass regelbundet förekommande att det vore naivt att se mellan fingrarna på det. Skrivelserna går ut på att framställa USA som en lika god kålsupare som Sovjetunionen. Eftersom det inte i första hand är sanningshalten i en information som gör den trodd utan regelbundenheten med vilken den upprepas, så är det inte så

konstigt att många påverkas att betrakta USA och dess ledare utifrån den sovjetiska propagandans synvinkel.

Dagens Nyheter

Den som läste *Barnens Nyheter* (bilaga i Dagens Nyheter) den 22 juli i år fick vad som lärs ut av den sovjetiska propagandan inpräntat i sig, nämligen att man bli måste ha ordentligt med pengar för att kunna ställa upp som kandidat i amerikanska presidentval.

I *Expressen* den 12 augusti 1983 rubricerades en artikel: "Ronald Reagan tålde inte kritiken — Ulvenstam ej önskvärd i USA". Hela artikeln gav läsaren intrycket att amerikanska UD skulle ha förklarat det svenska kulturrådet Lars Ulvenstam "icke önskvärd" i USA, enbart för att denne uttryckt sig kritiskt mot USA:s president i en artikel.

hade hela tiden varit en önskan att hjälpa och stödja de fattiga grupperna. När systemet till slut kollapsade — vilket alla sådana system är dömda att förr eller senare göra — blev det framför allt de fattiga som drabbades. Den allt värre bristen på mat och andra nödvändiga varor tvingade i

första hand de fattiga att i stora skaror lämna staden.

Ett statligt system med kollektiv välfärd skapar ofrånkomligen social parasitism och förakt för kroppsarbete. Makthavarna sökte kompensera den bristande arbetsviljan hos medborgarna med hundratusentals främmande slavar, tagna under de många krigen. En liknande brist på stridsvilja hos romarna gjorde att de egna soldaterna alltmer fick ersättas av främmande legosoldater — trots dessas opålitlighet och ovilja att riskera livet i strid.

När "barbarerna" från norr under sin hövding Odovakar år 476 gick till anfall, föll staden Rom som en övermogen frukt i deras händer. Världsherraväldet sjönk ihop som ett korthus, och av den forna världsstaden återstod till slut föga mer än en by.

Varje samhälle bygger djupare sett på moraliska grundvalar, och samhällets styrka beror till slut av dess moraliska halt. I det romerska riket — liksom i alla välfärdsstater — finansierades den kollektiva välfärden och de styrande politikernas maktapparat genom plundring (med hjälp av konfiskatoriska skatter, priskontroller och andra regleringar) av de produktiva grupperna, en omoralisk politik med till slut ödesdigra konsekvenser för de plundrade såväl som för plundrarna.

(Forts på nästa sida)

I romarriket urartade välfärdsstaten. Förmånerna blev så omfattande — och okontrollerbara — att samhället gick under. Här ruinerna efter Trajanus saluhall i Rom.

Det är som att påstå att det inte skulle råda yttrandefrihet i USA. Ulvenstam dementerade själv redan dagen därpå påståendena: "Jag var kulturråd i USA, inte i Sovjet. I USA är man inte så känslig att man förklarar någon 'persona non grata' enbart för en kritisk artikels skull." Detta sagt i en obetydlig notis dagen efter den fyrspåltiga artikeln.

Aftonbladet

Jag betraktar själv inte Aftonbladet som en seriös tidning, men lät mig ändå därifrån ta ett exempel på misstänkliggörandet av amerikanska myndigheter. 20 juni i år ägnade Aftonbladet inte mindre än tre helsidor åt att misstänkliggöra den amerikanska underrättelsetjänsten CIA och påstå att den blandade sig i Sveriges angelägenheter. Per Ahlmark kommenterade skrivierna i Expressen: "Löpsedeln, hela förstasidan, ett par upphetsande insidor: CIA undersöker Ahlmark och Fäldin! Vi får veta att CIA i september 1976 frågade sitt eget folk: 'Om oppositionen vinner valet, är det då möjligt att Per Ahlmark i det liberala partiet och Thorbjörn Fälldin i centerpartiet kan arbeta tillsammans effektivt i en koalitionsregering?' En bra fråga. Den diskuterades före valet 1976 nästan varje dag, i alla massmedier. Jag antar att varenda ambassad i Stockholm gjorde något slags bedömning av den i sina rapporter hem. CIA frågar detsamma; motsatsen vore underlig. Någon inblandning är det inte alls fråga om. Det gäller enbart att *bedöma* en politisk utveckling i Sverige utifrån vad alla kan se och höra. Kort sagt: en skitsak."

(Det kan tilläggas att vissa delar av Aftonbladets "avslöjande" är sådant att den kvalificerade läsaren snabbt drar slutsatsen att Aftonbladet lurats av desinformation från KGB istället för äkta material från CIA).

Expressen

I vad som nästan var en helsida i Expressen den 3 november i år anses enligt Jan Lindström den pågående valkampen mellan två amerikanska politiker, guvernör James Hunt och senator Jesse Helms, vara orsaken till att giftmörderskan Margie Velma Barfield avrättades. James Hunt skulle enligt Lindström vara rädd att förlora väljare om han inte visade en lika hård för beslutsamhet för dödsstraffet som hans motståndare senator Jesse Helms.

Inte ett enda ord i hela artikeln om att giftmörderskan med arsenik gjort sig skyldig till berättat mord på inte mindre än fyra personer, däribland sin fästman och sin egen mor. Tydligt hade det inget med beslutet att göra. Istället hittar Jan Lindström själva orsaken till beslutet att avrätta en massmörderska i valkampen mellan två politiker.

Det marxistiska hjärnspeket att konkurrens är hänsynslös och bara innebär att man trampar över varandra går här igen.

RONALD REAGAN TÅLDE INTE KRITIKEN Ulvenstam ej önskvärd i USA

Lars Ulvenstam petades från jobbet som kulturråd vid svenska ambassaden i Washington av amerikanska UDD!

I en artikel av Lars Ulvenstam...

BARNENS

Sändagen den 22 juli 1983. Redaktör: Magdalena Röhling

Lars Ulvenstam höjer sig över Radio

NYTT

Aftonbladet, Barnens Nyheter, DN

Ulvenstam - Jag blev inte hemsänd

... att jag inte blev hemsänd...

Hemligt papper utan hemligheter

Per Ahlmark

Det enda som Aftonbladet nämner i sin artikel är att jag blev hemsänd...

Den som uttalar sig om mig, jag är en svensk kändis som inte är hemsänd...

Svenska tidningar spelar alltför ofta med när det gäller att sprida i grunden missvisande information, som gynnar sovjetiska intressen. Här några klipp på skrivierna som berörs i artikeln.

Ett annat exempel på Jan Lindströms artiklar är rubricerad "Reagans närmaste män i mutskandal" den 24 april 1984. På nytt skall läsaren bli upprörd på amerikanska politiker. Den här gången på USA:s försvarsminister Caspar Weinberger och utrikesminister George Shultz, som i artikeln förknippas med en mutskandal. Allra sist i artikeln visar det sig inte finnas några som helst bindande bevis för att de överhuvudtaget är inblandade eller ens känt till saken. Varför då förknippa dem med skandalen? Varför skriva artikeln? Vems syfte tjänar skrivierna?

Att sälja sin själ

Smirnoff besvarade i mycket klara ordalag den frågan i sin rapport till Sovjetunionens kommunistiska partis kongress 1938:

"Vi måste alltid komma ihåg att en sympatisör i allmänhet är värd ett dussin militanta kommunister. En universitetsprofessor som

utan att vara partimedlem stöder Sovjetunionens intressen, är värd mer än hundra män med partikort. En känd författare eller en pensionerad general är värd mer än femhundra arma satar som inte begriper bättre än att demonstrera på gator och låta sig pryglas av polisen. Författaren som utan att vara partimedlem försvarar Sovjetunionens internationella politik, är värd mer än tusen partimedlemmar. De som inte är partimedlemmar eller uttalade kommunister åtnjuter större handlingsfrihet. Våra vänner måste hjälpa till att förvirra motståndaren, genomföra våra direktiv och för våra kampanjer mobilisera folk, som inte tycker som vi och som vi aldrig skulle nå. Särskilt måste vi använda ambitiösa skribenter och politiker, folk som behöver stöd, folk som inser att vi kommunister kan ge dem en hjälpsam hand, ge dem publicitet och stimulera deras karriärism. Sådant folk är villigt att sälja sin själ åt Djävulen för en grynvälling. Och vi köper själar."

Rune Westin

BESTÄLL HÄR!

Nyheter denna gång är John Barrons bok *KGB idag*. 412 sidor luddade spionskildringar. Hämtade ur verkliga livet. Läs mer i intervjun med John Barron på sid 3 i detta nummer.

Den outtröttlige snickaren från Billinge, Per-Olof Nilsson, har sammanställt ett häfte som han kallar *Rättslösheten*. Det beskriver ett antal autentiska fall på hur rättvisan slår snett i Sverige idag. Skrämmande läsning det också.

Vi kan också erbjuda ett nytt vykort. Det är i fyrfärg, men återfinns på omslaget till detta nummer av *Contra*.

Prislistan gäller fr o m 1984-11-26. Reservation för prisändringar. Priserna inkluderar 23,46% mervärdesskatt.

Uppskattad julgåva

En mycket uppskattad julgåva är en prenumeration på *Contra*. *Contra* ordnar så att en julkänning skickas till mottagaren eller till givaren f v b till mottagaren. Skriv gåvoprenumeration på talongen och berätta vart vi skall skicka julkortet. En *Contra*-prenumeration sprider ljus inte bara i vintermörkret utan i informationsmörkret under hela det kommande året.

Contra

- Contra, äldre nr, per styck 9:-
- Contra, prenumeration 49:-

Affischer

- Solzjenitsyn/Sacharov 29:-
- Winston Churchill 29:-
- Sovjet ut ur Östeuropa 9:-
- Reklamaffisch för *Contra* gratis

Badhandduk

- ubåtsmotiv 97:-

Bildekalor

- Sverige fritt från socialism 10:-
- Mot löntagarfonder 12:-
- I love capitalism 12:-

Klisteretiketter

- Sverige fritt från socialism, 7 små 5:-
- Sverige fritt från socialism, 1 stor 5:-
- Med USA för frihet, 10 st 5:-
- Prag 1968 2:-
- etikettark, 24 märken 5:-
- Contra, reklametikett, 24 st gratis

LP-skivor

- Sånt som får mig att ilska till 59:-
- En sång om friheten 59:-

Nyckelring

- Svenska flaggan 9:-

Rockslagsmärken

- Nej till kommunism 4:-
- Sverige-Amerika-märket 4:-
- Svenska flaggan 4:-
- Löntagarfonder. Helknäppt. 4:-
- Frihet för Afghanistan 5:-
- ubåtsmärke 5:-
- Sverige fritt från socialism 5:-
- Försv. Fred. Frihet 5:-

T-shirts

- Sverige fritt från socialism 49:-
- Sänk den! 49:-
- Sverige-Amerika-tröjan 49:-
- Frihet för Östeuropa 39:-
- Contra-tröjan 39:-

Storlekar: 140cl, 150cl, 160cl, XS, S, M, L, XL, XXL och XXXL.

Video

- Attack on the Americas 40:-
- Winston S. Churchill II m fl 40:-

Hyresvillkor: Kassetten hyrs på tre dygn. Den får inte kopieras. Den som hyr kassetten svarar för att den återsänds till *Contra*. Om kassetten ej återsänds inom föreskriven tid tillkommer 25:- per dygn. Förstörd eller ej återlämnad kassett ersättes av hyresmannen med kronor 2.000:-.

Vykort

- Palme på skäret, 5st 15:-
- Nancy och Ronald Reagan, 5 st 15:-

Böcker

Titlarna i nedanstående förteckning är i en del fall något förkortade av utrymmesskäl.

Observera! Priserna inom parentes avser medlemspriser för Bokklubben Frihetsforum.

- Andersson: Rättsstaten (32:-) 39:-
- Barron: Kambodja (35:-) 49:-
- Barron: KGB idag (110:-) 125:-
- Beckmann: Kärnkraft (30:-) 49:-
- Bukovskij: Fredsrörelsen (36:-) 44:-
- Burke: Reflektioner (63:-) 79:-
- Carlsson: Fänge i Sovjet (33:-) 49:-
- Churchill: Västs försvar (59:-) 69:-
- Edwards: Ronald Reagan (59:-) 79:-
- Gerholm: Varför kärnkraft 15:-
- Har freden en chans? (51:-) 59:-
- Hultén: Mediavänstern (65:-) 79:-
- Huyn: Uppmarschen (45:-) 69:-
- Häggman: Förintelsen 19:-
- Häggman: Kommunismen (35:-) 49:-
- Iveroth: Goda samhället (19:-) 29:-

- Jovius: Sovjethotet (100:-) 110:-
- Karlsson: Dömd (59:-) 69:-
- Kolman: Siste mohikanen (59:-) 79:-
- Kortnoj: Antischack (49:-) 59:-
- Küng: Vindens barn (85:-) 99:-
- Leijns: Gäst hos KGB (36:-) 44:-
- Lays: Kinesiska bilder (43:-) 49:-
- Nilsson: Rättslösheten 30:-
- Nilsson: Skattesmällen (52:-) 59:-
- Nixon: Det verkliga kriget (48:-) 69:-
- Nixons namnteckning, tillägg 34:-
- Rydenfelt: Välfärdsstaten (36:-) 44:-
- Sacharov (79:-) 89:-
- Sanden: Agent för KGB (40:-) 49:-
- Skratt mot Sovjet (33:-) 39:-
- Solzjenitsyn: Västerlandet (33:-) 39:-
- Sparre: Lågan i mörkret (39:-) 49:-
- Strauß: Uppror i Öst (18:-) 29:-
- Tyranniets triumf 5:-
- Walker: Kina 9:-
- Vittnen från Gulag 25:-

Genom medlemskap i Bokklubben Frihetsforum kan flertalet böcker fås till reducerade priser. Skriv så sänder vi fullständig information.

Beställ så här

1) *Postgiro/bankgiro*. Sätt in beloppet på postgirokonto 85 95 89-4 (i Finland 1125 82-9, i Norge 1 99 82 77 och i Danmark 1 69 06 98). Eller svenskt bankgiro 261-2638. Ange på talongen önskade artiklar. *Porto tillkommer med 5:- per beställning*.

2) *Check*. Skicka in beställningssedeln tillsammans med en check ställd på Stiftelsen *Contra*. *Porto tillkommer med 5:- per beställning*.

3) *Postförskott*. Skicka in beställningssedeln till *Contra*. Vi sänder varorna per postförskott. *Porto tillkommer med 12:- per beställning*.

Beställningar över 200:- levereras utan portotillägg. Angivna priser gäller även i norska kronor. Vid omräkning till finska mark, dra av 20% och till danska kronor lägg på 25%.

Betalningssätt:

- Postgiro Check/kontanter
- Postförskott

Anges ej betalningssätt skickas beställningen automatiskt som postförskott. Leveranstiden är cirka två veckor.

Porto tillkommer till angivna priser. Se beställningsreglerna för detaljerad information.

Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm.

Namn

Adress

Ortsadress

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattningar av originalkällan, försvärit inte annat markerats med citationstecken.

Avlönade dagdrivare

Fartyget Östanhav är ett nybyggt fartyg som tillhör Thun-rederierna i Lidköping. Det levererades 1983. Det har modern utrustning för lastning och lossning som gör att den sköts direkt av sjömännen ombord med hjälp av en automatiserad anläggning.

Ostanhav transporterar bland annat kol till Helsingborgs energiverk. Enligt en förordning från 1908 (!) har stuveribolagen monopol på lastning och lossning av fartyg. Och de kan därför tvinga på sina tjänster på rederierna oavsett om de behövs eller ej. Och facket (Transport) ser naturligtvis till att så sker.

När Östanhav lossar kol i Helsingborg står tre stuveriarbetare på kajen och tittar på. De rör inte ett finger (mer än för att hålla värmen). Och när de går hem för dagen måste fartyget stänga av den automatiska lossningsanläggningen!

I Kalmar går det till på liknande sätt. Sjömän lossar virke med hjälp av kranar som finns ombord på fartygen. Anställda på stuveribolaget står på kajen och tittar på — och lyfter naturligtvis lön. En lossning kostar på det sättet några tusen kronor till stuveribolaget (och stuvorna) som inte alls är inblandade i arbetet.

(Östra Småland, Kalmar och SAF-Tidningen, Stockholm)

Bulgariska knarklangare

I Contra nr 5 1984 fanns en utförlig artikel om bulgarisk knarkexport via handelsbolaget Kintex i Sofia. Uppenbarligen har den bulgariska knarkhandeln förgreningar också till Sverige. Det största knarkbeslaget under 1984 gjordes i Stockholm i samband med att två bulgarer greps på Centralstationen i Stockholm den 3 oktober. Polisen beslagtogs drygt ett kilo heroin, med ett värde på gatan av cirka 3 miljoner kronor.

"Freds"vänner till anfall

Två medlemmar i Sundsvalls fredskommitté, kopplad till Svenska fredskommittén och därmed till Moskva-styrda Världsfredsrådet, greps av polisen sedan de angripit en medlem i Sundsvalls Afghanistan-kommité. Afghanistan-vännen fick sina glasögon sönderslagna av de sk fredsännerna innan han räddades av tillskyndande polis.

Tjockis olämplig mamma!

Vi har tidigare vid flera tillfällen behandlat myndigheternas godtyckliga omhändertaganden av barn. Ofta är det fråga om luddiga eller oklara motiv som inte har mycket med verkligheten att skaffa. Föräldrarna har helt enkelt råkat i konflikt med de socialtjänstemän som har all makt i sina händer. Sedan snickras det ihop någon motivering om "olämplig miljö" eller liknande.

Ett fall av avslöjande öppenhet från myndigheternas sida har nyligen visat sig i Vaggeryd. Där tycker socialchefen Rune Berg att Inger Johansson är för tjock för att kunna ta hand om sitt fyraåriga barn! De sociala myndigheterna har låtit meddela att barnet kommer att tas ifrån familjen (det är en komplett familj med både mamma och pappa) om inte Inger bantar. Barnet riskerar annars att bli retat av sina kamrater för att det har en för tjock mamma!

Med i facket krav på arbetsförmedlingen

Den som inte är med i facket gör sig ej besvär på arbetsförmedlingen. Det fick Elisabeth Israelsson i Grangärde veta. Hon besökte arbetsförmedlingen i Ludvika och fick där veta att hon hamnade sist på köllistan till beredskapsarbete. Enligt den nyutkomna paragraf 72a i arbetsmarknadskungörelsen är det nämligen den som har fått pengar från arbetslöshetskassan som har störst behov av ett beredskapsarbete! På arbetsmarknadsdepartementet försvarar en av de ansvariga, Johnny Ragnrost, bestämmelsen.

Sedan Elisabeth Israelssons fall uppmärksammats i pressen fick hon ett beredskapsarbete ändå. Men paragrafen består.

(Barometern, Kalmar)

Kritiskt resultat

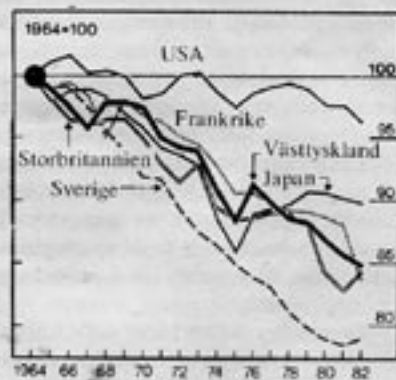
I februari i år publicerade vpk:s tidning Ny Dag en teckning som kunde uppfattas som kritisk mot den sovjetiske partiledaren Jurij Andropov (det var några dagar före Andropovs död). Det blev för mycket för vpk — eller kanske Moskva. Två redaktionssekreterare skildes från sina tjänster, eftersom de vägrat att lyda order. Den ene hade varit anställd sedan 1971. En del kritiska vpk-are protesterade till Ny Dags chefredaktör, som tillbakavisade alla påståenden om att "omorganisationen" skulle vara politisk. De två redaktionssekreterarna själva hävdar dock bestämt att så är fallet.

Vi nämner saken här mest för att ge våra läsare en inblick i hur "självständigt" vpk är i förhållande till Moskva.

Varför hänger vi inte med?

OECD har tagit fram ett diagram som belyser vad som hänt med arbetstiden inom industrin i medlemsländerna. Måhända en av förklaringarna till att Sverige tvingas använda sig av devalveringar för att få ordning på affärerna, och att Sverige halkat efter i välståndsutvecklingen.

Arbetstid per anställd inom industrin

Tapeter

Adam Smith kallas nationalekonomins och den ekonomiska liberalismens fader. 1776 kom hans berömda bok *Nationernas välstånd* ut. Smiths tankar ledde till att regleringssamhället avskaffades på många håll i Europa. Den fria företagsamheten föddes.

Men Smith hade inga illusioner om att företagen skulle stå på hans sida i kampen för ekonomisk frihet. Atminstone inte när det gällde frihet i just den bransch där företaget självt var verksam. Så fort två företagare träffas börjar de konspirera för att gemensamt lura konsumenterna hävdade Smith.

Idag sker denna konspiration ofta i samarbete med staten. Företagen — och även staten — säger sig vara för fri konkurrens. Men så fort ett tillfälle yppas ordnas nya regleringar. Ett exempel där branschens företag koopererat med myndigheterna för att skörta upp konsumenterna är tapetmarknaden. Man har lyckats införa brandskyddsnormer för tapeter! Staten kräver numera kontroll av att tapeterna inte brinner alltför lätt när resten av huset brinner upp. Den kontrollen kostar pengar, vilket gör att tapeterna blir dyrare. Och att utländska tapettillverkare med liten försäljning i Sverige inte finner det mödan värt att arbeta på den svenska marknaden. Priskonkurrensen har försvagats, vilket gjort att de svenska tapettillverkarna kunnat höja priserna mer än vad som motiveras av kostnadshöjningarna för brandskyddet. Varje år förlorar de svenska tapetkonsumenterna flera miljoner kronor på de nya reglerna. Och de förlorar också i valfrihet. Försäljningen av importerade tapeter har som en följd av de nya reglerna gått ner från 20 procent till 4 procent av tapetförsäljningen.

De svenska tapettillverkarna är de främsta uppbackarna av de nya reglerna. Konsumenterna kan inte göra sig hörda.

Dataexperter illa ute

Mellan maj 1981 och maj 1982 begick tre svenska dataexperter självmord, sedan de utsatts för utpressning och spionage från Öst. Alla tre arbetade i stora företag och hade tillgång till hemlig information. Två var programmerare, en systemman och säljare.

A var 40 år och hade nyss brutit sin förlovning. Han var på väg till Leipzig i Östtyskland för att besöka en datamässa. På färjan träffade han en östtysk kvinna, som visade sig också vara på väg till mässan. Hon skulle t o m bo på samma hotell som A. Hon var mycket kärvänlig och A. blev snabbt förälskad. De gifte sig och den östtyska kvinnan flyttade till Sverige.

Efter bröllopet lättade kvinnan sitt hjärta. Hon hade ett problem. Hennes syster låg illa till i förtryckets Östtyskland. Men det kunde underlättas genom att muta polisen.

En bra muta var uppgifter om företaget där A arbetade. A gav efter och lämnade en del oväsentliga informationer, men kraven blev allt större. När A till slut ville säga stopp kastade kvinnan masken och berättade att hon arbetade åt östtyska underrättelse-tjänsten. Gick inte A med på fortsatt samarbete skulle hon sätta fast honom. För att understryka argumentet plockade hon fram en lista på vad A redan lämnat ut. A kände sig tvungen att lämna än mer information.

Det psykiska trycket på A blev för stort. Hans motståndskraft bröt samman på några veckor och det slutade med självmord genom tablettförgiftning. Den östtyska kvinnan försvann ur Sverige samma dag som självmordet begicks. Efterforskningar som gjorts av A:s föräldrar visade att kvinnan inte "fanns" — hon existerade inte i Östtyskland.

Två av de tre självmorden begicks av personer vars verksamhet hade anknytning till totalförsvaret. En hängde sig, en sköt sig och som nämnts A tog livet av sig genom tablettförgiftning.

Sopterron fortsätter

Sophämtningslagen är en ständig källa till irritation. Enligt sophämtningslagen är det förbjudet att ta hand om sina egna sopor, ja t o m att transportera bort sina egna sopor. Sophämtning är ett kommunalt monopol, även om kommunen i många fall har valt att lägga ut hämtningen på en entreprenör.

Kommunerna är mycket hårda när det gäller dispens från sophämtningslagen. Även när förhållandena är uppenbart orimliga för berörda undersåtar (det är en passande beteckning när det gäller medborgarnas relationer till kommunen i sopfrågor).

Ett exempel på kommunal stelbenthet är 72-åriga Stina Mattsson i Kluk i Krokoms kommun. Stina som är nybliven änka har 2 kilometer till den sopcontainer som kommunen anvisar. Hon har ansökt om tillstånd att få bränna soporna själv. Men det får hon inte. Stina klarar inte av att transportera soporna den långa vägen själv. Men hon skulle kunna bränna exempelvis pappersavfall i vedspisen. Det får hon inte, det har hälsovårdsnämnden i Krokoms bestämt. Samtidigt avslag man 41 liknande dispensansökningar. Stina kan eventuellt bli tvungen att flytta från släktgården där hon bott i över 25 år. Enda skälet: Kommunen vill inte låta henne elda sopor i vedspisen.

Nya utrensningar i KPML(r)

Som vanligt har det skett en omgång utrensningar i det mest kommunistiska av Sveriges alla kommunistpartier, KPML(r) med starkaste fäste i Göteborg.

Uteslutningen som drabbade hela Söder-

täljeavdelningen, sedan den stött en dansk hamnarbetarstrejk beskrivs som en "sobkens-historia" i partiorganet Proletären. (r)-arna hade dristat sig till att samarbeta med andra kommunistorganisationer. Och det bör man inte göra om man är med i KPML(r). Bland de uteslutna märks Leif och Marianne Baude, vars efternamn indikerar släktskap med partiledaren Frank Baude själv.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen kostar varje år stora pengar. Tusentals anställda arbetar inom organisationen. De förmedlar i genomsnitt ett par arbeten per månad! En färsk undersökning från Värmdö belyser hur lite som kommer ut av arbetsförmedlingens verksamhet. 236 ungdomar slutade högstadiet i Värmdö 1980. Idag är det 74 som studerar eller gör värnplikten. 3 är arbetslösa. 162 arbetar. Av de 162 som arbetar är det sex som säger att de fått hjälp att få arbete genom arbetsförmedlingen.

På rymmen i elva år i Sverige

När Leo Norman skildes från sin fru var dottern Evelyn 5 år. Evelyn bodde först hos sin mor, som fick vårdnaden. Modern placerade senare, mot faderns vilja, dottern på ett barnhem. Där bodde Evelyn i två och ett halvt år. Hon rymde mer än tjugo gånger till sin far, innan han på allvar tog upp kampen med myndigheterna. I elva år levde de två sedan "på rymmen" i Sverige. Ständigt jagade av myndigheterna och med Evelyn tidvis intagen på olika barnhem och fosterhem. Men snabbt igen på rymmen med pappa. Polisen stormade klassrum med dragna pistoler. Polishundar jagade de två i skogarna. Hemmet stormades flera gånger.

Tre månader innan Evelyn fyllde 18 år fick fadern vårdnaden om dottern — efter elva års kamp.

Leo var under de besvärliga åren sjuk. Men kunde inte botas i Sverige. Han lyckades låna ihop pengar till en resa till USA för att genomgå en operation, som enligt läkaren vid den berömda Mayo-kliniken i Minnesota räddade hans liv, något som sjukvården i Sverige inte skulle ha klarat av. Kostnaderna för operationen knäckte dock Leos ekonomi fullständigt och han vräktes i augusti i år för att han inte betalt hyran. Vräkningen skedde i laga ordning, men Leos samtliga tillhörigheter kördes till soptippen. Vilket inte var i laga ordning. Han är fortfarande sjuk och kan inte försörja sig, men de sociala myndigheterna betalar en ny bostad åt honom. Samt mat. Eftersom myndigheterna körde alla hans tillhörigheter till soptippen saknar han emellertid andra kläder än de han hade på sig när vräkningen skedde. Och till vinterkläder sträcker sig inte socialens generositet. En privat insamling pågår f n.

UTLANDS-NYTT

Nyfödda i kö i Sovjet

Det är inte bara för att få mat som de sovjetiska medborgarna måste köa. De måste också köa för att registrera sina barn. Regeringsorganet Izvestija berättade den 22 september om att det i Gomel-distriktet var så långa köer att många barn aldrig registrerades av myndigheterna. En pappa berättade hur han köat i hela tre dagar utan att lyckas registrera sitt nyfödda barn. Izvestija kommenterar själv syrligt att det finns en fördel: barnen lär sig köandets konst redan i vaggan.

Domar i Finland

TV-journalisten Mats Dumell dömdes tidigare i år till åtta månaders fängelse. Processen skedde bakom lyckta dörrar. Men Dumell själv har berättat om målet i boken *Minä Vakooja* (Jag var spion). Hans brott bestod i att han i sin journalistiska verksamhet använt uppgifter som han fått från sovjetiska diplomater. Det kallas spioneri i Finland. Dessutom fick Dumell sparken från TV (men anställdes snabbt av Hufvudstadsbladet).

Det blåser kalla vindar i Finland, trots talet om motsatsen.

Kommunister i Schweiz

är naturligtvis inte bättre än på andra håll. I Schweiz diskuteras i n e n f d sovjetisk diplomats avslöjanden om förbindelserna mellan det schweiziska kommunistpartiet (Parti Suisse du Travail) och Moskva. Nikolaj Poljanskij tjänstgjorde tolv år i den sovjetiska utrikesförvaltningens tjänst innan han 1982 hoppade av till Väst. Under åren 1972-1976 arbetade han i Bern och svarade då för en del av kontakterna med schweiziska kommunistpartiets ledning. Ambassaden överlämnade ungefär 300.000 franc om året till partiet. Därtill kom cirka 100.000 franc till Förbundet Schweiz-Sovjetunionen. (*Le Monde, Paris*)

Inte till Litauen

I den sovjetiska republiken Litauen, fram till andra världskriget ett fritt land alldeles på andra sidan Östersjön, är katolicismen stark. Det enda starka fästet för den romerska katolicismen i Sovjet. Paven Johannes Paulus II har uttryckt önskemål om att resa till Litauen. De litauiska biskoparna hade inbjudit honom. Men de sovjetiska myndigheterna sade nej. De tillät inte ens att påven sände en representant i samband med högtidlighållandet av 500-årsdagen av det litauiska skyddshelgonet Kasimirs död.

I Litauen har den katolska kyrkan fungerat som något av en samordnare i oppositionen mot den sovjetiska ockupationsmakten.

Från Mozambique

En av Sveriges största mottagare av u-landsbistånd är Mozambique. En stenhård kommunistdiktatur. Några notiser om vad som händer i ett land som rikligen försörjs med svenska skattepengar kan vara på sin plats.

Britiske medborgaren Finlay Dione Hamilton är 48 år. Han ställdes inför rätta i hamnstaden Beira och dömdes till 20 års ovillkorligt fängelse. Han anklagades bl a för att den 9 september 1982 ha ansökt om tillstånd att med ett privatplan flyga till Sydafrika. Han hade tidigare samma dag rätt chaufförerna på sitt transportföretag Manica Freight Services att tanka bilarna. Senare samma dag genomförde frihetsrörelsen RNM ett attentat mot bränsleörråden i Beiras hamn. Domstolen konstaterade att Hamiltons handlande i och för sig inte innebar sabotage, men han hade trots detta begått en terroristhandling!

Lastbilschaufförerna Bendito Antoninho Fernandes och Benjamin Fox Junior dömdes till fyra respektive åtta års fängelse för att de inte hade fördömt sin chef.

Den västtyska medborgaren Hannelore D'Espiney, 55 år, och hennes 32-åriga son Rudi sitter också fängslade i Beira, dock utan dom. Hannelore är änka och hon var anställd vid Manica Freight Services. Sonen är agronom.

Den 63-åriga portugisen Carlos Yin (som härstammar från Kina) fick tillbringa fyra månader i fängelse och fick sex piskrapp för att man i hans trädgård hittat sex tomma Coca Cola-flaskor. Flaskorna var så gamla att de härstammade från den portugisiska tiden. Yin dömdes för "ekonomiskt sabotage".

Paulo Saraiva sitter fängslad sedan januari 1981, utan att man riktat någon anklagelse mot honom. Luis Fortunato sedan april 1983. Danshuk Ambaran, Jorge Guerra, Santilal Meggi, José Barradas, Abdul Satar Mahomed Jusab...

3.500 bortglömda namn i Mozambiques fängelser.

(*ZeitBild, Bern*)

Sovjetiska idrottsmän dör unga

Många sovjetiska idrottsmän har avlidit i unga år, sannolikt som en följd av överdriven användning av olika medel som anabola steroider, dopingpreparat osv.

Följande guldmedaljörer i OS har avlidit i förhållandevis unga år:

Viktor Blinov (ishockey, avled 1968, 23 år)
Avtandil Koridze (brottning 1960, avled 1966,

31 år)

Alexander Kurynov (tyngdlyftning 1960, avled 1973, 39 år)

Julia Rjabtjinska (kanot 1972, avled 1973, 26 år)

Albert Mokejev (modern femkamp 1964, avled 33 år gammal)

Valerij Papatjenka (boxning 1964, avled 1975 38 år gammal)

Oleg Kavarajev (brottning 1960, avled 1972, 42 år gammal)

Gennadij Komnatov (cykel 1970, avled 1979 33 år gammal)

Jurij Lahutyn (handboll 1976, avled 1978 29 år gammal)

Alexander Belov (basket 1972, avled 1978, 27 år gammal).

Det finns en rad andra framstående sovjetiska idrottsmän som också avlidit vid unga år. Det fåtal som avlidit genom olycks-händelser är inte medtagna här.

Infiltration i socialistinternationalen

Den italienske socialisten Ripa di Meana, som är medlem i Europa-parlamentet, har redogjort för kubanska och sovjetiska försök att infiltrera socialistinternationalen, de socialdemokratiska och socialistiska partiernas internationella samarbetsorganisation till vilken även de svenska socialdemokraterna är anslutna.

Enligt Meana ägde en hemlig sammankomst rum i Managua i Nicaragua den 6 och 7 januari 1983. Där deltog förutom kubanerna och sundinisterna medlemmar i socialistinternationalen från Latinamerika. Konferensen behandlade åtgärder för att stärka det kubanska inflyandet på socialistinternationalen. De partier som motsatte sig Kubas och Sovjets ansträngningar skulle isoleras. Det gällde framförallt de italienska socialdemokraterna och den portugisiska premiärministern Mario Soares samt det israeliska arbetarpartiet.

På Grenada hittades dokument som be styrkte Ripa di Meanas påståenden. Bl a återfanns ett protokoll från Managua. I protokollet heter det att socialistpartierna i Holland, Kanada och Skandinavien är de främsta allierade till de latinamerikanska socialisterna, medan motståndarna till den "progressiva politiken" framförallt finns i Portugal, Italien och USA.

(*ZeitBild, Bern*)

Den etiopiska tragedin

Vi har väl alla upprörts över tragedin med svälten i Etiopien. Men har vi reflekterat djupare kring den tragiska bakgrunden?

Etiopien är inte det enda landet med problem. Men enligt den brittiska tidskriften *The Economist* är det Etiopien som har den skickligaste PR-avdelningen när det årligen

gäller att väcka intresset för katastrofbistånd till landet. Situationen i grannlandet Sudan är exempelvis inte särskilt annorlunda. Och där måste man dessutom ta hand om hundratals flyktingar undan Etiopiens marxistiska regim.

Trots att Etiopien är i det närmaste en sovjetisk satellit är det till Väst man vänder sig för att få katastrofhjälp. Från Sovjet kommer visserligen en rad biståndssändningar. Men det är fråga om vapen som regimen behöver för att bekämpa de olika guerillarörelserna i landet.

Ytterst är det också sovjetiskt inflytande som ligger bakom problemen i Etiopien. Regimens doktrinära marxistiska politik har ryckt undan förutsättningarna för mycket av jordbruksproduktionen på landsbygden. Och förtrycket mot minoriteterna i landet har lett till guerillakrigen som har gjort problemen än värre. Hungersnöden i Etiopien är inte i grunden en naturkatastrof. Det är en katastrof skapad av marxismen.

Flera av de andra länderna i Afrika som drabbats av svält är också styrda efter marxistiska principer. Slårskilt kan nämnas Mozambique, ett bördigt och förhållandevis glesbefolkat land, där den marxistiska politiken också lett till ekonomisk katastrof.

Resultaten i de marxistiska länderna kan kontrasteras mot vad som händer i de länder som driver en mer kapitalistiskt orienterad politik. Indien var bara för tio år sedan ett ständigt problem. Idag exporterar landet, trots den kraftiga folkökningen, livsmedel – till Sovjet! Indien driver visserligen på industrin i viss utsträckning socialistisk planekonomi, men på jordbruksområdet råder andra principer. Privata småbönder har fått upphäckning för effektivisering av driften, och resultatet har inte låtit vänta på

sig. Idag råder ingen livsmedelsbrist i Indien. Problemen ligger i brist på lagringsutrymmen för det överskott som produceras.

Sydafrika

Det finns många länder i Afrika som av sina diktatorer påtvingas umbäranden och fattigdom eftersom diktatorerna driver en marxistisk politik med stöd av Sovjet. Några få undantag, där man följt den smala kapitalistiska vägen, visar att det finns utvecklingsmöjligheter också i Afrika. Elfenbenskusten och Kenya är kanske de bästa exemplen på detta.

Men det finns ett land där det inte är marxismen som är orsaken till problemen, men väl bristen på fri företagsamhet. Det är Sydafrika.

Sydafrika är ett udda land på så sätt att det finns en högutvecklad del som lever sammanväld med en efterbliven. Regimen försöker bryta de band mellan de olika delarna i ekonomin som skulle få ordentlig fart på den ekonomiska utvecklingen till frömma för den svarta majoriteten. Näringslivet protesterar ihärdigt mot alla bisarra rasåtskillnadsregler. Inte av moraliska skäl, utan av vinstmotiv. Det kostar pengar att följa reglerna. Och företagen får inte sköta sig själva, utan myndigheterna lägger sig i.

Skillnaderna mellan befolkningsgrupperna är stora. Om ekonomisk frihet härskade skulle skillnaderna successivt utjämnas. Men regeringen försöker bevara status quo.

Den förändring i näringslivet som är på gång innebär att fler afrikaner (boer-ättlingar) kommer in i näringslivet. Afrikanerna är besen för rasåtskillnadspolitik. Det är bland de vita framförallt de engelskspråkiga som motsatt sig apartheid. Men det är också de engelskspråkiga som varit dominerande i

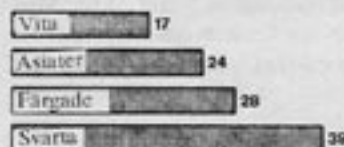
näringslivet – medan afrikanerna haft sina fästen på landsbygden.

Sedan 1970 har det skett en kraftig utjämnning av lönenivån. Men fortfarande tjänar en svart industriarbetare bara en fjärdedel av vad en vit tjänar (men då har de vita normalt mer kvalificerade arbetsuppgifter, dock naturligtvis inte tillnärmelsevis en skillnad som motsvarar löneskillnaden, en förklaring till att svart arbetskraft är populär hos företagen).

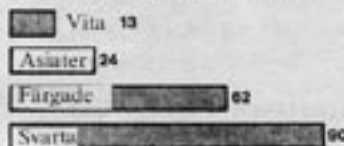
Alvarligt är också skillnaden i befolkningens allmänna villkor. Födelsetal, barnadödlighet osv för de vita i Sydafrika är ungefär som i Västeuropa. Medan de svarta har siffror som ligger nära vad som är vanligt i resten av Afrika – även om det normalt är något bättre för de svarta i Sydafrika än i övriga Afrika.

Skillnaden mot den vita minoriteten är dock mycket stor.

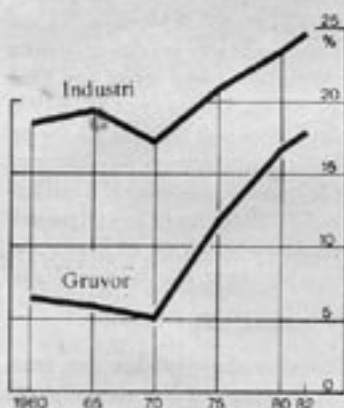
Födelsetal, födda per 1000 invånare och år

Barnadödlighet, per 1.000 födda.

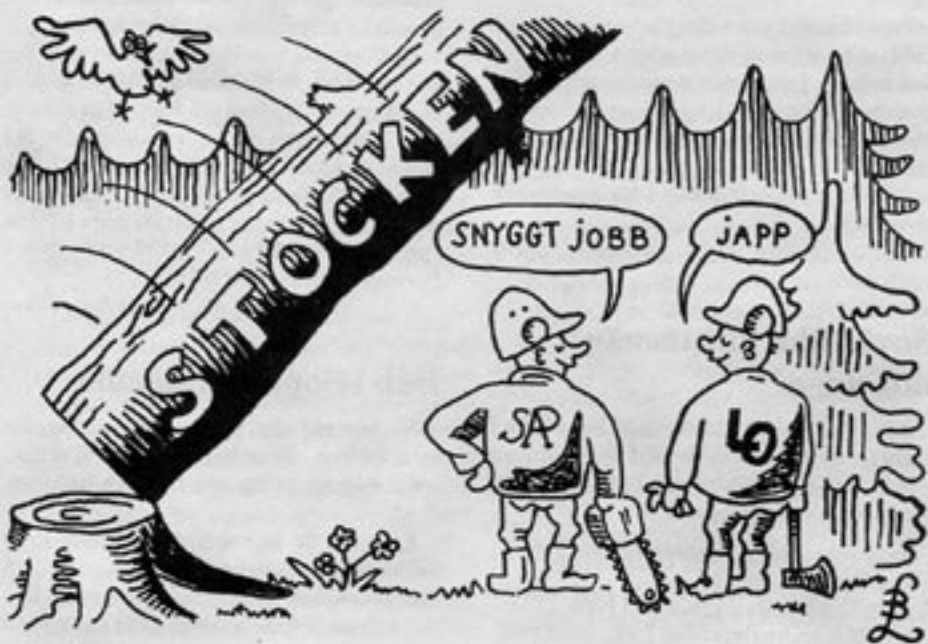

De svartas relativa löneläge jämfört med vita

Belgare avrättad i Sovjet

I juni i år fick den belgiske medborgaren Jermak Lukjanovs familj meddelande om att han avrättats i Sovjet. Gruvarbetaren Lukjanov kom till Belgien efter andra världskriget, men greps under ett besök i Sovjet 1969. I femton år satt han fängslad och avrättades sedan, dömd för förräderi, spioneri m.m. (Menschenrechte, Frankfurt)

Med **CONTRAS**

i Nicaraguas djungler

Jack Wheeler har besökt Contras i Nicaragua. Han har intervjuat ledarna och de vanliga soldaterna, som deltar i frihetskampen mot den marxistiska regim som i år får 75 milj kr i stöd från svenska staten.

I vanliga fall tycker jag om djungeln. Jag har varit mycket i djungeln, från Amazonas i Ecuador till Sepik på Nya Guinea, Ituri i Afrika och hos bergsfolken i Sydvietnam. Men den här gången var det annorlunda.

Det var sommaren 1983, och jag tog mig i hemlighet över gränsen från Honduras till Nicaragua i sällskap med en grupp på 90 medlemmar i FDN (Nicaraguas Demokratiska Styrkor). FDN är en av flera guerillagrupper — som tillsammans kallas för Contras — som försöker stöta den marxistiska sandinistregeringen i Nicaragua, som stöds av Kuba och Sovjet. Min månadslånga vistelse hos Contras var början på en granskning av Tredje världens guerillarörelser som kämpar mot sovjetiska intressen. Jag skulle resa från Centralamerika till Afghanistan och Afrika.

Mina högteknologiska kängor var ingen match för gytjan i Centralamerikas regnskogar eller för Contras sätt att ta sig fram: rätt upp för en skogsklidd bergssida och rätt ner för den motsatta sidan, måna om att undvika allt som ens kunde likna en stig. Gång på gång. Det hade börjat regna, men mina kläder var så genomvåta av svett att det inte spelade någon roll. Jag hade glömt vad det innebar att inte vara törstig. Även om jag fyllde min vattenflaska så snart jag hade chansen och spetsade den med ett pulver för att göra vattnet drickbart, så kände jag mig betydligt mer uttorkad än jag någonsin gjort i exempelvis Timbuktu i Sahara.

Guerillan som jag var tillsammans med var välutrustad. Belgiska FAL automatgevär. "Thumper"-granatkastare. LAW-robotar (som blev välkända genom Clint Eastwoods "Dirty Harry"). Några sovjetiska RPG-7 granatkastare. AK-47 Kalasjnikov och ammunition till dem i förpackningar med arabisk text (beslagttaget material från PLO, som israelerna sannolikt levererat även om den israeliska regeringen förnekar det). Ficklampor, walkie-talkies, stridsknivar, moderna stridspackningar, kokkärl, nya blå-gröna uniformer och höga marschkängor av ameri-

kansk armémotiv — allt detta levererat av CIA.

Under en paus provade jag ett par av dessa kängor, men de var för små. Till slut sa en kraftig ljushvad Contra, som kallades "Yankee" åt mig att jag skulle pröva hans. De passade. På något sätt kom Yankee i ett annat par och vi startade igen. Nu hindrade jag inte längre de andra i marschen genom att ständigt plumsa ner i den hala gytjan. Jag kunde hålla jämna steg med Charley.

Charley var riktkarl för gruppen. Jag glömmer aldrig första gången jag såg honom när han kom ut ur djungeln med ett belgiskt FAL-gevär och en sovjetisk RPG-7. Om alla Contras var som han skulle sandinisterna ligga verkligt illa till.

Charley Fitzgerald är 22 år och kreol (svart). Hans familj flyttade från Bluefields i östra Nicaragua till huvudstaden Managua när Charley var en liten pojke. Charleys farfar var amerikansk svart affärsman som träffade

en flicka från Isla del Maíz utanför Nicaraguas östkust när han var på semester. Det slutade med att de bosatte sig i Bluefields.

Charleys far är mekaniker och gjorde misstaget att han berättade för grannar och vänner att han inte tyckte att sandinisterna trodde på demokratin och att deras löfte om val var en lögn. Detta ledde till att fadern anklagades för att vara reaktionär och kontrarevolutionär. Han arresterades tre gånger, pryglades och fick fingernaglarna urdragna i en tortyrcell i fängelset. Charleys farbror, som också arresterades, försvann. I december 1981 beslöt Charley sig för att ansluta sig till FDN.

Då studerade Charley på mekanik-linjen vid UNAN (Nicaraguas nationella autonoma universitet) i Managua. Men Charley var mer än en vanlig student. 1976 var han med i Nicaraguas olympialag i Montréal. Charley drömmer om den dag när kriget är över och han kan återgå till idrott och fortsätta sin utbildning i mekanik och telekommunikationer. Men under tiden kämpar en av Nicaraguas mest berömda idrottsmän tillsammans med Contras.

Charley och jag blev vänner nästan med en gång. Jag sa åt honom att han liknade rockstjärnan Chuck Berry, och han log sitt största leende. Vi talade om hans deltagande i olympiaden och varför han anslutit sig till

Så här tar sig Contras fram, rakt upp och ner för bergen. Vid sidan av stigarna.

den anti-sandinistiska guerillan. "Jag var så stolt över att representera mitt land i olympiaden, och i många andra internationella tävlingar", sa han till mig med tårar i ögonen. "Jag vill så gärna vara stolt över mitt land. Jag måste kämpa för att få slut på den mardröm som *piricuaos* (det ord som Contras använder om sandinisterna, det betyder rabiesmittad hund) skapat och som gör att mitt folk får lida, jag måste kämpa för ett fritt och demokratiskt Nicaragua."

När Anastasio Somoza Debayle var diktator i Nicaragua, från 1963 till 1979, försvarade han sin regim med att anklaga alla som motsatte sig honom för att vara kommunister. Nicaraguas nuvarande härskare har använt sig av hans teknik, och fördömer nu alla som motsätter sig regimen som "somocistas" — reaktionära kontrarevolutionärer som vill föra tillbaka Nicaragua till Somozas onda dagar. Därför smeknamnet Contras för FDN-guerillan, från "contrarevolucionarios", spanska för kontrarevolutionärer. När jag lär känna Charley och dussintals av hans medkämpar upptäcker jag att sandinisternas anklagelse är lika absurd som Somozas en gång var.

Caudillos styr

Nicaragua ligger tvärs över Centralamerika, mellan Honduras i norr och Costa Rica i söder, Stilla havet i väster och Karibiska havet i öster. Landet är knappt 150.000 kvadratkilometer, som en tredjedel av Sverige. Eftersom det bara har 2,5 miljoner invånare är det områdets mest glesbefolkade (med en befolkningstäthet ungefär som Sverige). Idag, när tiotusentals invånare har flytt, är landet än mer glesbefolkat. Drygt

två tredjedelar av Nicaraguas invånare är mestiser — med spanska och indianska förfäder. Ungefär en femtedel är vita, ungefär 10 procent är svarta och återstående 5 procent är indianer.

Under de första tjugo åren av självständighet efter 1821 följde 18 presidenter efter kupper och motkupper. Det spanska politiska arvet hindrade de nordamerikanska demokratiska idealen att vinna genomslag. Istället har statskupper, intriger och revolutioner blivit det normala, en *caudillo*, en stark man, har följt efter en annan, alla inom ramen för ett maffia-liknande klan-krig mellan det liberala partiet med bas i staden Granada och det konservativa partiet med bas i staden León. Managua, huvudstaden, ligger neutralt placerad mellan de andra två städerna.

Liksom när det gäller gängbråk i storstäderna hade kampen mellan de två partierna mer att göra med kontrollen av revir och politiska förmåner än med ideal och ideologi. Indianerna i norr, exempelvis miskitos, eller kreolerna på östkusten, kom inte ens ifråga för att delta i konflikterna kring landets styre. Nicaraguas historia kan enligt en kommentators uttalande sammanfattas som "en kamp mellan stadsbaserade eliter av mestis-klaner".

Den värste av alla *caudillos* var antagligen den liberala diktatorn José Santa Zelaya, som kom till makten 1893. 1909 startades en revolution mot honom i Bluefields. Dit skickades en kontingent amerikanska marinsoldater för att skydda den lilla amerikanska grupp som bodde där. Regimen Zelaya bröt samman och USA svarade på det politiska kaos som uppstod med anarki och våld genom att låta en militärstyrka (främst en legationsvakt på 100 marinsoldater) vara kvar i

Nicaragua med vissa avbrott fram till 1933.

Historikern J. Tierney har skrivit om den amerikanska politiken mot Nicaragua under den perioden: "Amerikanska tjänstemän befäste sin övertygelse att bara en riktig demokrati med fria val skulle kunna skapa bestående politisk stabilitet. Detta skapade en inbyggd motsättning i den amerikanska politiken. USA började kräva både stabilitet och demokrati i Nicaragua, mål som hade uteslutit varandra under landets hela historia. Till slut måste det ena målet ge vika."

Journalisten Walter Lippman såg emellertid situationen på ett annat sätt. För Lippman var USA:s inblandning i Nicaragua inget annat än dollardiplomati med Nicaragua som ett amerikanskt "protektorat". Lippman skrev som reaktion på president Coolidges beslut att skicka marinsoldater till Nicaragua 1927 att den centralamerikanska nationen "inte var en självständig republik, att dess regering är utrikesdepartementets skapelse, och att landets finanser och inrikes och utrikes angelägenheter avgörs inte i Nicaraguas utan på Wall Street."

När ett inbördeskrig (återigen som en följd av rivaliteten mellan de konservativa och liberalerna) fick till följd den amerikanska interventionen 1927 beslöt en 31-årig son till en plantageägare från Masaya-provinsen att hans livsuppgift var att bilda en guerilla-armé och kämpa mot amerikanerna. Han hade skaffat sig sina radikala åsikter i Mexiko under inflytande av syndikalistiska och kommunistiska organisationer, och han hade redan börjat bekämpa den USA-stödda regeringen under Adolfo Díaz. Han hette Augusto César Sandino, och hans stridsrop var *Mueran los Yanquis*: Död åt (nordamerikanerna).

Med Honduras som basområde (som Contras idag) drev Sandino ett klassiskt guerillakrig i Nicaraguas norra djungler, parallellt med en utstuderad PR-kampanj i Väst och i Latinamerika. Sandino försökte framställa sig själv som en romantisk Robin Hood-figur, en välvillig folkhjärte och hängiven patriot som kämpade för att befria sitt älskade fosterland från korrupta självhärskare och från nordamerikansk imperialism.

En stor del av media i USA svalde denna bild av Sandino. Och 1928 började alla sorters grupper bildas runt om i USA för att protestera mot marinkärens närvaro i Nicaragua.

I motsats till den respektabla bilden utomlands var Sandinos uppträdande hemma en annan historia. Mot de landsmän som var dumdriftiga nog att motsätta sig honom tillämpade han en särskilt rå terror. De flesta brev och cirkulär från Sandino som innehöll order om åtgärder slutade med den fruktade frasen *Que sea pasado por las armas*: Avrätta honom.

Avrättningen med machete var den officiella metoden för sandinistiska avrättningar. Sandinos favoritmetod var *corte de cumbo*,

när offrets huvud klyvs genom att macheten träffar hjässans topp och drivs ner genom skallen och *corte de chaleco* ("västhugget") — två hugg kapade offrets armar och ett tredje skar upp buken. "Friheten vinner man inte med blomster," tyckte Sandino om att säga; "det är därför vi måste använda oss av *cortes*".

Under början av 1930-talet var den amerikanska opinionen mot amerikansk militär inblandning i Nicaragua stark. Under ledning av president Hoover — som var i största allmänhet lättskrämmd när det gällde amerikanska engagemang utomlands — började de amerikanska marinsoldaterna dras tillbaka från Nicaragua, samtidigt som man utbildade ett nationalgarde, *Guardia Nacional*, som skulle ta över kampen mot sandinisterna. Val hölls i Nicaragua 1928 och 1932 (även om Sandino kraftigt motsatte sig att valen övervakades av amerikanska marinkåren), och den valde presidenten Juan Sacasa utsåg Anastasio Somoza Garcia till *jefe director* för nationalgardet.

Med de amerikanska marinsoldaterna borta 1933 inbjöd president Sacasa både Somoza och Sandino till en fredskonferens i Managua. Kvällen för konferensen, den 21 februari 1934, stoppades Sandinos bil av en vägspärr som nationalgardet upprättat på vägen mellan presidentpalatset och centrala Managua. Sandino och två följeslagare drogs ur bilen och sköts. 1936 hade Somoza kontroll över regeringen — dynasti Somoza hade trätt till.

Aven om Nicaragua utvecklades ganska positivt under Anastasio I (mördad av en ung nicaraguansk poet 1956) och hans söner Luis (som drog sig tillbaka från presidentposten 1963) och Anastasio Debayle, så styrde familjen Somoza landet som *caudillos* och skaffade sig enorma personliga förmögenheter. Utåt framställde Anastasio II det som om han ledde en av de mest anti-kommunistiska regeringarna i världen och drog därmed till sig amerikanskt militärt stöd på miljoner dollar — och Fidel Castros hat.

På Kuba började Castro 1961 med pengar, indoktrinering och militär utbildning stödja en grupp nicaraguanska upprorsmän under ledning av Carlos Fonseca och Tomás Borge. De hämtade inspiration från Augusto Sandino och kallade sig själva Sandinistiska nationella befrielsefronten (FSLN). Med början i en bas nära Matagalpa i norra centrala Nicaragua försökte FSLN under ett årtionde få ett bondeuppror att jäsa genom att angripa gruveläger och småstäder. Det lyckades inte. 1976 dödades Carlos Fonseca i strid av Somozas nationalgarde och det marxistiska upproret verkade upphöra.

Men 1977 drabbades Anastasio II av en storm av internationell kritik. Kolumnisten Jack Anderson kallade honom "världens sniknaste härskare". Amnesty International fördömde brotten mot de mänskliga rättigheterna som nationalgardet stod för. Nicaraguas medelklass hade blivit alltmer skeptisk

En bondkvinna som ensam sköter om hemmet eftersom hennes make deltar i *Contras* kamp. Observera vapnet.

till korruptionen; Managuas poliskår var t ex en av de få i världen som körde Mercedes — Somoza ägde Mercedes-återförsäljaren. Den katolska kyrkan vände sig alltmer mot Nicaraguas utpekade som exempel på Carters politik för mänskliga rättigheter och militärt stöd och hjälp drogs in.

I juli 1977 fick Somoza en hjärtinfarkt; både hans hälsa och hans privatliv började falla sönder. Och när den långvarige motståndaren till Somoza, chefredaktören för tidningen *La Prensa* Pedro Chamorro dödades av en okänd skytt 1978 växte strömmen av internationell kritik till en flodväg.

Hundratals ton sovjetisk militär utrustning smugglades in till FSLN via Mexiko, Venezuela, Panama, Costa Rica och Kuba. Hundratals guerillasoldater från PLO, liksom kubaner och östtyskar anslöt sig till FSLN och använde Costa Rica som en trygg tillflyktsort. Företagare, fackföreningar och regeringsfientliga partier bildade en icke-marxistisk "Bred Oppositionsfront".

Inbördeskrig i full skala bröt ut i slutet av 1978 och Carter-regeringen fick Internationella valutafonden att stoppa lån till Nicaragua, och pressade länder som Israel och Belgien att upphöra med den militära hjälpen, samtidigt som USA också upphörde med sin hjälp. Utrikesminister Cyrus Vance skrev till Somoza och krävde att han skulle lämna landet, varefter USA skulle erkänna en övergångsregering bestående av FSLN och Breda oppositionsfronten i avvaktan på allmänna val. Somoza flög till Miami den 17 juli 1979 (han mördades av sandinistiska agenter i Asunción i Paraguay i september

1980) och FSLN marscherade segerrikt in i Managua två dagar senare. Tomás Borge, en av dem som ursprungligen bildat FSLN, blev polischef.

Demokrater överger juntan

Medan de utåt utlovade val och verklig demokrati upprättade sandinisterna snabbt vad som närmar sig en totalitär polisstat. Inom obetydligt mer än en månad efter maktövertagandet var sandinistledarna i Moskva och undertecknade ett officiellt avtal med det sovjetiska kommunistpartiet. Det nicaraguanska folket firade Somozas fall intensivt. Orden *Habia llegado un nuevo amanecer* — de lyckliga dagarna har kommit — var på allas läppar. Men glädjetårarna förvandlades till bittra tårar alltför snabbt, och för många blev tårarna bittrare än de någonsin varit under Somoza.

Regeringen leddes nu av en junta på fem personer och ett direktorat på nio personer, båda under ledning av sandinist-kommandanten Daniel Ortega. 1980 avgick Violetta Chamorro, änka efter *La Prensa* redaktör som hade krävt demokrati och blandekonomi ur juntan för att hjälpa till att bilda motståndgruppen FDN. Samtidigt avgick Alfonso Robelo, en framstående affärsman som bildat Nicaraguanska demokratiska rörelsen (MDN) mot Somoza, från juntan för att senare vara med och bilda ARDE, den demokratiska revolutionära alliansen, en antisandinistisk motståndsrörelse som är baserad i Costa Rica. Arturo Cruz, chef för Nicaraguas riksbank, anslöt sig till juntan för att ersätta Violetta och Robelo, men 1981 hoppade han som Nicaraguas ambassadör i USA av, och han bor nu i USA.

1981 avgick sandinisternas ambassadör vid FN, Jaime Pasquier, och ansökte om politisk asyl i USA. "I Nicaragua härskar fullständig diktatur," förklarade han. I augusti 1981 förklarade sandinisternas försvarsminister Humberto Ortega (bror till Daniel) i ett tal:

"Utän sandinism kan vi inte vara marxist-leninister, och sandinism utan marxism-leninism kan inte vara revolutionär. Det är därför som vi är oupplösligt förenade och det är därför som vår doktrin är marxism-leninismen."

Hösten 1981 avgick Eden Pastora, den berömda sandinistiske guerillahjälten som kallades *Comandante Zero* och lämnade landet. Han var vice försvarsminister och chef för hemvärdet. Han anslöt sig senare till Robelo och blev chef för ARDE:s militära gren.

Under de två första åren av sandiniststyre flydde mer än 200.000 nicaraguaner från landet, enligt en artikel av förre junta-medlemmen Arturo Cruz i tidskriften *Foreign Affairs*. Bland flyktingarna fanns 20.000 av landets 170.000 miskito-indianer. I mars 1982 rapporterade *Time* magazine att 42 Miskito-byar längs Rio Coco hade utsatts för brandbomber, att 49 kyrkor hade förstörts, att 35 bybor från Leimus hade begravts levande

av sandinistiska soldater och att tusentals indianer hade fångslats eller försvunnit för att de motsatt sig att deras samhälle omstöptes efter sandinistisk-marxistiska linjer.

Organisationen *Americas Watch* som övervakar de mänskliga rättigheterna har pekat på behandlingen av miskito-indianerna som "den allvarligaste försämringen av de mänskliga rättigheterna i Nicaragua (sedan sandinisternas maktövertagande 1979) och den försämring som kan visa sig vara mest bestående." Organisationen har beskrivit hur sandinisterna förgräper sig mot miskito-indianerna och särskilt pekat på den av regeringen framtvingade omflyttningen och förvisningen till bevakade läger. Sandinisterna har konfiskerat miskito-indianernas jord utan att betala ersättning. Dessutom har *Americas Watch* fått " trovärdiga rapporter " om grova fysiska övergrepp mot hundratals miskito-indianer i de statliga fängelserna, där de anklagats för antirevolutionär verksamhet.

Den 15 mars 1982 förklarade sandinisterna undantagstillstånd och upphävde flera rättig-

och nu ledare för FDN förklarade för mig i en intervju: "Sandinisterna får Somoza att framstå som ett helgon."

Idag, 1984, har den av rebeller hotade regeringen i Nicaragua Centralamerikas största armé, och gör grannländerna till militära dvärgar. Landet är i praktiken en väpnad bas åt Sovjetunionen. Enligt källor i utrikesdepartementet gav länderna i Östblocket Nicaragua vapenstöd på 250 miljoner dollar mellan 1979 och 1983. På Somozas tid fanns elva militärbaser i landet, idag finns femtio. När det var som störst hade Somozas fruktade nationalgarde 11.000 medlemmar. Idag har sandinisterna en heltidsarmé på 60.000 man och ytterligare 60.000 man i hemvärnet och reservstyrkorna. Om Sverige hade samma styrka per invånare skulle det motsvara 400.000 man — och sandinisterna har förklarat att de tänker fördubbla styrkorna till 250.000 man.

Militära rådgivare från Sovjet, Bulgarien, Nordkorea och över 2.000 från Kuba leder de sandinistiska styrkorna. Kubanerna är

anti-sandinistiska guerillagrupperna som opererar från Honduras eller Costa Rica. Jag tillbringade en tid tillsammans med Steadman Fagoth från Misura (Miskitos-Sumos-Ramas, de största indianstammarna i nordöstra Nicaragua), Brooklyn Rivera från Misurasata (en miskito-kreolisk grupp), Carlitos Henry och andra kreol-ledare, Alfonso Robelo från ARDE och medlemmar i sjuannestyrelsen för FDN, som Adolfo Calero, Enrique Bermudez, Edgar Chamorro och Indalaceo Rodriguez. Jag träffade också många andra nicaraguanska flyktingar och contras. Jag lärde mig att bättre förstå varför de kämpar mot sandinisterna. Ju mer jag hörde ju mer lät Nicaragua som en upprepning av darskapen under den hatfyllda kinesiska kulturrevolutionen på 1960-talet.

Vad skall man exempelvis säga till en nicaraguansk kvinna som berättar att hennes far, mor och syster sköts genom huvudet när de motsatte sig att deras egendom skulle konfiskeras av sandinisterna. Hon gick fyra dagar över bergen och genom djunglerna från Managua till Honduras med sina fem barn och är nu medellös flykting medan hennes man anslutit sig till Contras. Men hon ler, och försäkrar att hennes land en dag skall bli fritt. Vad skall man säga till en skrattande tonåring vars högra ben är förstört, men som säger att han knappt kan vänta på att benet skall läka för att han vill ut och slåss mot sandinisterna igen. Eller till en kreolisk farfar som ensam tog sig till Costa Rica i en roddbåt sedan sandinisterna slitit ut hans fingernaglar och berättar: "Folket i Bluefields lider och ber om hjälp. Vi har inte längre den frihet vi en gång hade i Bluefields. Vi kunde gå till kyrkan när vi ville och efter kyrkan kunde vi ta en promenad, gå hem igen eller gå på bio eller en fest. Nu är det inte så. Allting har ändrat sig."

Men Nicaraguas kanske djupaste tragedi är ändå Miskito-indianerna. Wycliffe Diego och Tillet Mullins från Miskito-stammens råd och guerillaledaren Steadman Fagoth förklarade för mig: "Sedan sandinisterna i början av 1970-talet förklarade att de skulle stödja våra krav på att få tillbaka den jord som Somoza lagt beslag på, och lovat att skydda vårt språk och vår kultur och låta oss delta i Nicaraguas ekonomiska liv fullt ut, så fick de vårt stöd. Men redan första veckan vid makten började de konfiskera vår jord och kontrollera produktionen av kaffe, bönor, ris, ja allt."

"Sedan kom lärare som krävde att alla bybor, vuxna såväl som barn, skulle delta i deras marxist-leninistiska indoktrineringsmöten, och män från säkerhetstjänsten som förklarade för våra präster vad de fick och inte fick säga i sina predikningar. Indianernas traditionella liv står i naturlig motsatsställning till den marxistiska ideologin, och när samhället vägrade att böja sig kom sandinistiska styrkor och genomförde massaker. Fyra tusen hus brändes ner i Rio Coccområdet. Människorna fick se på hur deras djur — hästar, kor, grisar, höns, hundar —

En bybo berättar för Contra-kaptenen Armando Acevedo om sandinisternas trupprörelser.

heter, bli a rätten att få ett gripande provat av domstol. Wall Street Journal skrev:

"Nicaragua har till slut, liksom Polen, gjort det officiellt: Man har förklarat att landet är en polisstat. . . . Det är naturligtvis inget att förvånas över. Det är i enlighet med mönstret för alla marxistiska revolutioner. Skapa först oordning i samhället, framställ sig sedan som socialdemokrater medan man griper makten över de väpnade styrkorna, förklara sedan undantagstillstånd och gör det nödvändigt att 'mobilisera' samhället, dvs inför totalitära villkor. Manuskriftet utformades 1917, det fungerade bra i Östeuropa och på Kuba, och nu ser vi det användas i Centralamerika."

Adolfo Calero, en av grundarna till den Somoza-fientliga Breda oppositionsfronten, en man som fångslades av Somoza 1978,

ute på fältet och deltar i kampen mot guerillan. Östtyskarna har lärt ut konsten att organisera en massiv och hänsynslöst effektiv säkerhetstjänst. Sandinisternas försvarskommittéer (CDS efter de spanska initialerna) har över 100.000 "kvarterkommittéer", som i Storebror-stil övervakar medborgarna och uppmuntrar grannar att spionera på varandra. De stimulerar också pöbeln att trakassera motståndare och är ansvariga för många tjänster, inklusive distribution av ransoneringskort för livsmedel. Om du inte visar tillräcklig "revolutionär glöd" för att tillfredsställa kvarterkommittén blir det inte mycket att äta.

Många frihetsgrupper

Under mina resor i Centralamerika förra året träffade jag många ledare för de olika

mejades ner med kulspjut, hur kokosnöts- och fruktträden stackes i brand, och sedan tvangs de fly med bara kläderna de hade på kroppen.

"Det började tidigt 1981. I februari 1982 brändes kyrkan i Tulumbila ned med många människor i kyrkan. Just nu (juli 1983) har kreol- och miskito-byarna Laguna de Perlas, Set Net, Tashapauni, Kukra-berget fullständigt förstörts av 5.000 sandinist-soldater. Tjugofemtusen av de våra är flyktingar i Honduras. 12.000 befinner sig i sandinisternas koncentrationsläger och 10.000 är försvunna — de flesta av dem är dödade av sandinisterna tror vi. Vi har inget annat val än att kämpa och använda sandinisternas guerillametoder mot dem själva."

Fagoth har ungefär 3.000 guerillasoldater under sig. De opererar i smågrupper och irriterar regeringsposter, överfaller regeringskonvojer och försöker skydda indianbyarna från repressalier. Han och hans män saknar vapen och utbildning för att det skall vara möjligt att lägga under sig större ytor, men han har nått flera framgångar som då man sprängde bränslederna och hamnanläggningarna vid Puerto Cabezas och Puerto Isabel vid Karibiska havet.

Fagoth leder sina Misura-rebeller från Honduras. Brooklyn Rivera har satt upp sin Misurasata-grupp i Costa Rica, sedan han råkat i konflikt med Steadman och Miskito-indianernas råd. Misurasata har cirka 1.000 man under Rivera. Det är huvudsakligen kreoler, eftersom Miskito- och Sumo-indianerna bor längre norrut — även om den mest kände befälhavaren, Treces Bojazos, är Miskito. Guerillan genomför raid, sabotage och störningsoperationer i området Punta del Mono/Punta Gorda i sydvästra Nicaragua, och de utvidgar verksamheten i riktning mot Bluefields.

Ett av Riveras problem är att hans män bara nominellt är underordnade honom. För det var Eden Pastora — Commandante Zero — som gav militära order, eftersom Misurasata är en del av ARDE, där Pastora var militär chef. Carlitos Henrys SICC (en kreolgrupp) är organiserad på liknande sätt. Men många kreoler saknade tilltro till Pastora. Han var fortfarande med i sandinistjuntan när massakrerna längs Río Coco och östkusten började 1981. Han vägrar att använda sig av Nicaraguas traditionella blåvita flagga, utan använder sandinisternas röd-svarta. Han kallar sig sandinist och har vänt sig mot sandinist-regimen eftersom den har sålt ut revolutionen till Sovjet och Kuba. Och han accepterar inte ordet *picuaco* i sin närvaro. Av dessa och liknande skäl har många kreoler misstänkt att Pastoras avhopp från FSLN var mer personligt och att hans mål bara är att ersätta sandinisternas niomannadirektorat med en man: sig själv. De är kritiska till Pastoras vägran att samarbeta med FDN, eftersom de är "somocistas". Om någon skulle kunna bli en ny nicaraguansk caudillo — en ny Somoza — så skulle det vara Edén Pasto-

ra.

Utöver Riveras 1.000 Misurasatas hade Pastora ungefär 3.000 man under FRS (Sandinisternas Revolutionära Front), men många av dem är samtidigt medlemmar i Robelos Nicaraguanska demokratiska rörelsen (MDN). Pastora lyckades effektivt stoppa trafiken längs Río San Juan, men han lyckades inte utvidga kontrollen längre än till det obebodda området mellan Río San Juan och Río Indo i sydväst, nära Costa Ricas gräns. I mitten av april i år erövrade Pastoras rebeller kuststaden San Juan del Norte, några kilometer innanför gränsen mellan Nicaragua och Costa Rica. Men ett motanfall från sandinisterna tvingade rebelerna att dra sig tillbaka från staden efter bara några dagar, och Pastoras planer på att sätta upp en provisorisk regering i sydöstra Nicaragua fick skrinläggas. Även om Pastoras styrkor opererade så långt norrut som Rama, västerut i Rivas-provinsen och lyckades minera hamnen El Bluff vid Bluefields, så har inga nämnvärda grupper inom sandinist-armén eller hemvärdet gått över till honom.

En huvudförklaring till Pastoras bristande framgångar var hans ihärdiga vägran att ansluta sig till Adolfo Caleros FDN. Det var en ständigt källa till bekymmer för den politiske ledaren för ARDE, Alfonso Robelo, som beundras av alla dem som lyder under honom och som jag själv fann vara den mest imponerande personligheten i alla anti-sandinistiska motståndorganisationer. Pastora fördömde FDN:s "trelagerstärta" — de sju obefläckade anti-somocisterna i direktoratet, bondeguerillan i botten och f d nationalgardesofficerare i den militära strukturen mitt emellan. Sedan direktoratet flyttat undan de officerare som utgjorde problemet inriktade Pastora kritiken på Enrique Bermudez som är medlem i direktoratet och f d överste i nationalgardet. Bermudez skickades av Somoza i exil till Washington för att han försökt organisera en reformrörelse inom gardet.

Denne man är för gammal för att själv direkt delta i striderna mot sandinisterna. Men han gör ändå sin insats genom att arbeta i ett basläger.

ARDE:s politiske ledare Alfonso Robelo inser att man "bara genom en förenad ansträngning från både FDN och ARDE har någon möjlighet att befria Nicaragua från sandinisterna. Vårt land har nu blivit en sovjetisk-kubansk koloni. Det är vår plikt att övervinna gammal fiendskap för att ge Nicaragua fred och frihet." Pastora skulle aldrig haft möjlighet att bli chef för en sådan gemensam styrka, eftersom FDN är tre gånger så stort som ARDE.*

Personerna bakom kampen

Nicaraguanska demokratiska rörelsen, FDN, som får hjälp från CIA, är den största och starkaste anti-sandinistiska gruppen. Den består av ungefär 12.000 män och kvinnor, varav cirka 8.000 finns i själva Nicaragua. Det är mestadels *campesinos* — bönder — och en dag bevittnade jag hur hundra *campesinos* kom över gränsen till Honduras och bad att få ansluta sig till FDN. Jag talade med många tiotal av dessa Contras, och lärde naturligtvis särskilt väl känna dem som var med i den patrull jag följde in i Nicaragua. Även om var och en har sin egen personliga bakgrund finns det många gemensamma drag.

Julio Lopez Florian är 19 år och från Ocotal i nordvästra Nicaraguas Nueva Segovia-provins. Han och hans fru Xiomara har en son på två och ett halvt år. Julio anslöt sig till sandinisterna för att kämpa mot Somoza 1976 när han var 12 år gammal. Hans bror hade samarbetat med sandinisterna, greps och torterades av nationalgardet. Sandinisterna skickade Julio till ett utbildningsläger i Honduras som hette Colorado, och han återvände under befäl av Francisco Rivera, en välkänd sandinistisk *commandante* som kallades Rävén.

Julio deltog i många strider, exempelvis *Sedan Edén Pastora i somras utsatts för ett attentat — sannolikt iscensatt av sandinisterna — har han efter en tid på sjukhus flyttat till Venezuela och deltar därför inte längre aktivt i den militära kampen.

vid Apaji nära Honduras' gräns 1979, där han och 100 medkämpar slog tillbaka en stor nationalgardesstyrka. Men i december 1982 började Julio samarbeta med FDN. Under de tre och ett halvt år som gått sedan sandinisternas maktövertagande såg Julio hur *piricuacos* alltmer började ljuga för folket. "De lovade val och demokrati. Men vi har inte fått någondera." (I de val som hölls i november kunde anti-sandinistiska grupper inte delta på ett meningsfullt sätt).

Istället fick Julio uppleva hur Jesus Oliva, en vän som arbetade vid radiostationen i Ocotal fick revbenen knäckta för att han motsatt sig en del regeringsåtgärder. I mars 1983 läste Ephraim Salcedo mässan i kyrkan i Ciudad Antigua när en grupp sandinister marscherade in och kallade hans predikan för *mierda* (skit) och rev av honom kläderna. Julio började i hemlighet sprida Contralitteratur och vidarebefordrade information som han fått av en sandinist-soldat som skurit över några öl om en händelse i Masatapa den 8 maj 1983 — soldaten och hans kamrater sköt sju kvinnor som vägrade att låta sina söner bli inkallade till hemvärdet.

Julios bror Bartolomeus — den som hade torterats av Somozas män för att han arbetat för sandinisterna — hamnade i gräl med en sandinistofficer. När Bartolomeus kritiserade marxismen som antidemokratisk och anklagade sandinisterna för att inte leva upp till sina löften, kallade officeren honom för antisocial reaktionär, tog fram en revolver och sköt ned honom mitt på ljusa dagen på huvudgatan i Ocotal. Julio flydde till Honduras för att kämpa med Contras.

Armando Cintaño Acevado är 48 år gammal. Han och hans hustru Miriam har sju barn. Armando var jordbruksgrossist och handlade med boskap, ris, majs och bönor i Nueva Segovia. Han valdes till borgmästare i Ciudad Antigua 1978 och 1979 som oppositionskandidat mot Somozas kandidat. När FSLN störtade Somoza arbetade Armando tillsammans med Jaime Wheelock, en av medlemmarna i sandinisternas niomannadirektorat, för att bilda en sandinistisk hälsovårdskommitté i Nueva Segovia.

"Vi trodde alla att vi arbetade för ett bättre och friare Nicaragua efter Somoza," berättade Armando för mig. "Men sedan började sandinist-soldaterna, på order från Jaime Agurcia, *commandante* i Nueva Segovia-provinsen, att skära halsen av folk och skjuta dem på gatorna i Ciudad Antigua för att de var 'reaktionära' och motståndare till sandinisternas 'reformer'."

Efter att ha fängslats fem gånger under ett år på grund av "brist på samarbetsvilja" började Armando lämna information till den nybildade 15 september-legionen, som senare utvecklades till FDN. Då, 1981, spionerade de sandinistiska kvarterskommittéerna på alla och envar och förtrycket var fullt utvecklat. Den 3 februari 1983 släpptes Armando från fängelset — för sjätte gången, den gången

hade han suttit inne i 40 dagar. Så många han kände hade gripits och försvunnit för alltid, så han var övertygad om att hans eget försvinnande bara var en tidsfråga. Han försvann över gränsen till Contras.

Vid 48 års ålder har Armando deltagit i fyra regelrätta slag mot sandinisterna. Han lämnade mig långt efter när jag försökte hålla hans takt. "Vartenda fängelse i Nicaragua är fullt," berättade han. "Alla misstänks vara kontrarevolutionärer."

Susana Benavides Herrera är 24 år. Hon kommer från Telpaneca i Madriz-provinsen i nordvästra Nicaragua. Hon har tre barn, men har separerat från sin man. Hennes far är *campesino*, en småjordbrukare med sex hektar mark som används för att odla majs, bönor och för att hålla en del djur. Susana fördömdes som kontrarevolutionär av den lokala kvarterskommittén när hon vägrade att vara med om de obligatoriska propagandamötena varje vecka. När hon svarade med

Susana Herrera, 24-årig trebarnsmamma, fördömdes som kontrarevolutionär sedan hon vägrat delta i sandinisternas propagandamöten. Nu kämpar hon med Contras.

att kalla medlemmarna i kvarterskommittén för ateister drogs hennes ransoneringskort för livsmedel in och hennes barn hotades.

"Det var lätt att börja samarbeta med FDN," berättade hon för mig. "Eftersom det fanns så många medlemmar i mitt område. Till slut blev hoten mot mina barn så allvarliga att jag måste ta dem till min mamma och sedan bege mig hit." "Hit" var en Contrabas inne i Nicaragua där jag träffade henne. Hon sköter radiokommunikationerna åt basen och förråden med vapen, ammunition och förnödenheter. "Alla män här har behandlat mig väl och med respekt," berättade hon. "Vi tror alla på att kämpa tillsammans för det vi tror på — ett Nicaragua fritt från politisk indoktrinering, för demokrati

och en fri ekonomi. Vi skulle hellre dö än låta våra barn växa upp i ett marxistiskt och ateistiskt Nicaragua."

Frank Tourniel Amador är 27 år. Han kommer från León i Chinandega-provinsen. Han och hans hustru Maria har tre barn. Frank fördömdes som kontrarevolutionär för att han motsatte sig livsmedelsransoneringen, det civila förtrycket och jordbrukspolitiken. "Liksom så många andra i FDN är jag *campesino*," anförtrorde mig Frank.

"Jag skulle vilja leva i fred och sköta min egen jordbit. Men *piricuacos* säger nu åt oss vad man får och inte får odla. Hur ond Somoza än var, så bar han aldrig sig åt så. Tidigare kunde man sälja det man odlade till den man vill och köpa förnödenheter från vem man ville. Nu måste man sälja sin majs eller sina bönor till det statliga jordbrukskooperativet till mycket låga priser, och man kan bara köpa socker, salt, mjöl och annat som behövs från staten — till höga priser. Vi *campesinos* hoppades att det skulle bli bättre efter Somoza. Istället blev det mycket sämre."

Omar Aguilar Garcia är 20 år gammal. Han kommer från Diriamba i Carazo-provinsen söder om Managua. Han är ogift. Han och hans familj hade en liten kaffeplantage, som beslagtogs av Jordreforminstitutet, som inrättades av sandinisterna. Familjens hus och deras två lastbilar beslagtogs också. När Omars bröder protesterade greps de och sköts utan rättgång.

"Första året under sandinisterna var värre än 40 år under Somoza," enligt Omar. "Jag och min familj hade trott att sandinisterna skulle ge Nicaragua demokrati. Det var därför vi samarbetade med dem i deras kamp för att störta Somoza. Vi gav dem mat och informationer. Men sedan de kommit till makten började vi fråga när valen skulle bli, och då var vi plötsligt 'borgerliga utsugare', som orättvist ägde för mycket mark. Det finns ingen frihet kvar i Nicaragua. Det finns inget annat att göra än att slåss."

Camilo Guzman är 22 år. Han kommer från en by nära huvudstaden Managua. Innan han anslöt sig till Contras i januari 1983 var han elev vid ett av landets största gymnasier, Experimentinstitutet i Managua. Hösten 1982 började eleverna protestera mot den ständiga marxistiska indoktrinering som förekom i alla ämnen. "Vi var över 2.000 elever vid skolan," berättade Camilo, "och åtminstone hälften anslöt sig till en grupp som protesterade mot att vi utsattes för propaganda istället för att få undervisning. Vad vi tyckte särskilt illa om var de kubanska lärarna, som inte kunde något annat än marxistisk retorik. Men *piricuacos* stoppade våra möten, pryglade många av oss svårt och dödade två av våra ledare. Jag fick av en vän veta att jag stod näst på tur, så jag kontaktade FDN och de ordnade min flykt."

Antonio är en liten och ung pojke som inte är mycket större än sin AK-47 Kalsjnikov.

Hans kodnamn är *Canela* (kanel), och han är 13 år, från staden Mozonte i Nueva Segovia-provinsen i nordväst. I maj 1983 klagade hans mor på livsmedelsbristen och att sandinisterna förstörde ekonomin. Som svar på klagomålen bröt sig sandinisterna in i huset. En soldat sköt Antonios lillebror, som var i spädbarnsåldern, i axeln medan en annan soldat klev på barnets högra hand och krossade den. De hotade att döda Antonios mor och hela hennes familj om hon gjorde fler "reaktionära" uttalanden. Antonios far som var *campesino* flydde och gömde sig, medan Antonio, hans mor och hans lillebror flydde till Honduras.

En vecka innan jag träffade Antonio hade han gått tillbaka in i Nicaragua och fört ut sin far. En trettonårig pojke hade räddat sin fars liv, och han visade en stolthet som är svår att beskriva. Nu kämpade far och son tillsammans i FDN.

Kommer Contras att lyckas?

Contras gav inte alls intryck av att vara reaktionära *somocistas*, utan representerade snarare ett äkta bondeuppror mot en totalitär regim. Jag fick allt större sympati för de unga män och kvinnor som jag träffade och som riskerade sina liv — frivilligt och utan betalning — i kampen mot sandinisterna.

Det behövs tid, pengar och professionell utbildning för att utveckla en effektiv guerillarörelse. FDN har begränsade resurser i alla tre avseendena, även om man tar hänsyn till de uppskattningsvis 21 miljoner dollar man fått i årligt bistånd från CIA sedan 1981 (huvudsakligen lätta vapen och rådgivare). Dessutom är det mycket svårare att driva ett framgångsrikt guerillakrig i en totalitär stat än i en korruperad auktoritär stat, som Somozas Nicaragua. Contras har hittills fått nöja sig med attacker och snabba reträtter. För att ta kontroll över och behålla nämnvärda områden skulle de behöva mer utbildning och luftlandsättning av förband i samma skala som Sovjet via Kuba och Nicaragua förser rebellerna i El Salvador med.

Om Contras kommer att lyckas är svårt att säga idag. FDN och Misura har blivit allt effektivare. Under mars 1984 genomförde de 77 attacker i Nicaragua. De har inrättat stora vapen- och ammunitionsförråd i Nicaragua, och blir allt striktare och mer professionellt organiserade. Och de blir populärare hos bönderna (FDN betalar t ex bra — och i kontanter — för de livsmedel som trupperna behöver. Jag såg det själv flera gånger). Samtidigt som det går bra för rebellerna är FDN oroade över utvecklingen i den amerikanska kongressen, som hotar med att stoppa hjälpen efter avslöjandena om CIA:s medverkan i mineringen av nicaraguanska hamnar.

Det officiella stödet för hjälpen är att göra det möjligt för Contras att stoppa sandinistiska vapenleveranser till guerillan i El Salvador. Men Contras kämpar *inte* för

USA och bryr sig helt enkelt inte om vapenleveranserna till El Salvador. "Vi är inga tulltjänstemän", förklarade Adolfo Calero för mig.

Contras kämpar istället för sitt eget lands frihet, vilket betyder politisk och ekonomisk frihet, pressfrihet, yttrandefrihet, församlingsfrihet, religionsfrihet och viktigast av allt rösträtt. Ingen FDN-ledare gav ens i obekväda ögonblick uttryck för en önskan att ta över regeringsmakten. "Vårt mål," sa Calero, "är att tvinga sandinisterna till fria val — riktiga val — någonting som en marxistisk regering aldrig någonsin har gått med på." Frihet betyder för Contras också ett slut på utländsk dominans — inga fler sovjettryssar, kubaner eller östtyskar i Nicaragua.

Charley Fitzgerald var en av Nicaraguas bästa idrottsmän. Nu kämpar han med Contras: "Jag måste kämpa för att få slut på mardrömmen, för att vi ska få ett fritt Nicaragua."

Det började bli gryning och vi var i Santa Clara-dalen i nordvästra Nicaragua, nära staden San Fernando. Det var rena Vilda västern — området kryllade av sandinisttrupper. Kvällen innan hade vänligt inställda bybor med betydande risker försett oss med mat, ris och kokta bananer. Plötsligt gick en del av vår patrull, ledd av en hård ung grabb som hette Kaliman, rätt på en pluton sandinister. Robotarna, granaterna och maskinelden var alltför nära mig för att det skulle vara hälsosamt. Charley ryckte tag i mig och förde mig ut ur riskområdet.

Vi slog oss fram genom en övergiven kaffeplantage och började gå tillbaka upp mot bergen. Huvuddelen av patrullen skulle stanna kvar i dalen, men Charley ställde

upp som frivillig i en grupp som skulle föra mig tillbaka till Honduras.

I gott och väl nio timmar tog vi oss fram genom täta bambubuskage, över gräsklädda kullar översållade med pinjer och råmande kor. Förbi ymniga kaffe-, banan- och guavaodlingar och sedan in i regnskogen. Jag tycker om djungler, för det är så mycket liv i dem. De är vilda och fria. Men nu kunde jag inte ta igen mig och njuta av åsynen av träd klädda av lianer, paraderande bladätande myror, de bjärt färgade skalbaggar, papegojflokkarna och mångfalden av olöklärgade svampar och blommor som lyser med mjuka regnbågsfärger. Jag måste koncentrera mig på att ta mig igenom gytty som gick över fotknölnarna, att ta mig över oräkneliga bäckar och omkullfallna trädstammar och att inte trilla på de allestädes närvarande rötterna.

Jag vet inte om jag någonsin varit så utmattad eller genomdränkt av svett som när jag tog mig in i det honduranska lägret. Men jag hade hållit jämn takt med Charley hela tiden. Jag föll ihop i en hängmatta och somnade. Under tiden tog Charley ett mål mat, försåg sig med ny ammunition och nya förråd. En och en halv timme senare väckte han mig för att säga farväl — han var redo att gå för att åter ansluta sig till sin patrull.

Jag såg på Charley när han klättrade ner från den kulle där lägret låg och klättrade upp på en bro i närheten. När han nådde krönet vände han sig om och tittade på mig. Det sista jag såg av Charley var när jag såg hans silhuett på krönet i det hållande regnet, han hade en grön näsduk virad runt huvudet, en grön skjorta utan ärm, hans muskler var kraftiga, han bar en M-60 med bandad ammunition runt bröstet. Han vinkade farväl. Och jag vinkade tillbaka. Charley höjde sin knytnäve mot skyn och ropade "¡Managua!". Sedan vände han sig om och försvann i regnet bort över bron, tillbaka till Nicaragua, tillbaka till kampen.

Jack Wheeler

Reprinted, with permission, from the June-July 1984 issue of REASON. Copyright 1984 by the Reason Foundation, Box 40105, Santa Barbara, CA 93103, USA.

SSU och Nicaragua

SSU har skänkt 690.000 kronor till sandinisternas ungdomsorganisation i Nicaragua. Pengarna skall enligt uppgift gå till byggandet av en skolanläggning åt sandinisternas ungdomsförbund, Juventud Sandinista. När gåvan överlämnades sade Sergio Martínez att "det internationella stödet är oumbärligt för att revolutionen skall segra i Nicaragua."

En som tog det mer bokstavligt än andra var SSU-medlemmen Björn Lind som (på SIDA:s bekostnad) bedriver ett SSU-projekt i Nicaragua. Han anslöt sig till milisen.

BOK-NYTT

Maktkamp eller samförstånd?

Författaren var en uppmärksam politiker i Fjällinregeringarna. Han framträdde ofta i massmedia och var industriminister under en lågkonjunktur, vilka medförde försämringar i världen. Sverige utgjorde naturligtvis intet undantag härifrån.

Det var en omänsklig uppgift, att i denna situation hantera Sveriges industripolitik. Det var verkligen en svår tid, svårt att inrätta åtgärderna efter förhållandena och att förhindra arbetslöshet och ekonomisk katastrof.

Asling presenterar fakta kring tekoindustrins sönderfall, kärnkraftsproblemen och dilemmat Svenskt Stål AB. Han beskriver varvskrisens gång, liksom kriserna i NCB och i Statsföretag. Skogsföretagen är Aslings specialområde. För dessa redogör han med expertens insikt och kompetens.

Det kan inte ha varit lätt, när tre olika partier skulle samsas om lösningar i alla dessa svåra frågor. Asling var själv med under oljekrisen. Han var också med när kärnkraften blev en valfråga. Ett värdefullt avsnitt heter "MBL in absurdum". "Det plågsamma uppvaknandet" behandlar marginalskatterna samt arbetsmarknadens ansvar. Boken är — enligt en underrubrik — "en studie i svensk realpolitik". Den framstår för mig som en personlig tolkning av regeringskrisen. Författaren anser, att dagens motsättningar ligger, inte i konstellationen höger/vänster, men snarare i motsatserna centralisering/decentralisering vad makt-spridningen gäller. Centraliseringstendenserna skulle vara det mest oroande draget i Sverige av idag. Börsutvecklingen, fackföreningsföretagerna (insockrad version - löntagarfonder).

Asling anser, att regeringskrisen 1978 var onödigt tillspsad och att den skapade en förtroendekris helt i onödan. Även varvskrisen 1981 var alldeles onödig och kostade oss miljarder! Företagarna som anses alltför naiva, borde bibringas en mera realistisk verklighetsuppfattning. Förhoppningsvis håller svenska folket på att vakna till insikten om att det behövs en helt ny ekonomisk politik.

Asling behandlar utförligt de politiska problem, och de partitaktiska lösningar, som blev följden av den förda politiken. Han betonar behovet av samverkan samt diskuterar huruvida "det plågsamma uppvaknandet" kommer att leda till "makt-kamp eller samförstånd".

Sammanfattningsvis kan sägas, att Aslings skrift är en debattbok som kommer att gillas av många, trots att boken lämnar

många frågor obesvarade — faktiskt flera än den besvarar. Boken är detta oaktat av stort intresse och kan rekommenderas till omsorgsfullt studium.

Arne Sundström

Nils G Asling: *Maktkamp eller samförstånd*. LT:s förlag, ISBN 91-36-02155-5. Cirka 120:-

Hymn till friheten

Ayn Rand börjar vinna en viss popularitet även i Sverige. Läsarna är väl inte övervuldigande många men ofta desto mer hängivna. I USA, där hon levde efter flykten från Sovjet 1925 till sin död 1983, säljs hennes böcker i väldiga upplagor.

Romanen *Hymn* skrevs 1937. Den version som nu kommit på svenska är en översättning av den reviderade upplagan från 1946. Hymn tillhör samma genre som mera bekanta böcker av Orwell, Huxley, Bradbury, Karin Boye och Zamjatin. Det är alltså en framtidsvision av en ond, omänsklig värld där individen utplånats av en totalitär, förkvävande kollektivism: "Och vi vet väl att det inte finns något mer nattsvart brott än att handla eller tänka ensamma."

Hjälten Jämlighet 7-2521 är annorlunda, han är en frågande och sökande människa där ingen får fråga och söka. Han avviker från massan och han höjer sig över massan, där bara massan tillåts existera. Han finner och bejakar kärleken, men kärleken är förbjuden. Till slut flyr han och finner resterna av en förlorad kultur och då finner han också det han saknat mest: sin rätt till jag, personlighet, identitet. Det heliga ordet är "jag", men att nämna det ordet straffades med döden, där Världsrådet härskade efter den Stora Pnyttförelsen. Där Yrkesvalrådet avgjorde framtiden, där man vid fyrtio skickades till Hemmet för de Odugliga, där sexualiteten bara existerar under purnings-tiden, kontrollerad av Rashygeniska rådet och där vetandet styrs och stympas av de Lärdes Världsråd.

Som roman har *Hymn* sina brister. Den pedagogiska ambitionen är för övertydlig. Rand illustrerar mer än hon gestaltar. Man saknar konkretion, sinnlighet, detaljer som lever och skapar liv. Man saknar också en övertygande gestaltning av grubblet, kampen med de stora problemen. Rand intygar och försäkrar att här finns kamp, lidelse, intensitet och om någon är så ståndaktig i tortyren som bokens hjälte, så måste det naturligtvis ha funnits en sådan bakgrund. Men det brinnande, brännande livet, kasten mellan lyckan och avgrunden, kvalen, smärtan, ångesten, kvälningsskänslorna, nej, inget av detta får hon riktigt att leva. Med de redskap hon nu hade till hands för *Hymn* borde hon

Ayn Rand i en klassisk teckning.

kanske hellre skrivit en essä än en roman. En del kunde förbättras genom att byta tempus, från presens till imperfekt. Nu bryts hela tiden fiktionen av att rapporterna tycks bygga på erfarenheter och kunskaper, som de samtidigt hela tiden förnekar.

Att Rands roman ändå är värd många läsare beror naturligtvis på ämnets ödesdigra väsentlighet. Vill man skapa ett helvete på jorden så ska man upphöja kollektivet och utplåna individen, och man ska låta jämlikhetstanken slå ut alla andra värden så att all kreativitet och allt personligt liv utplånas. Allt som gör livet värt att leva kommer att dö ut; medan människorna i en destruktiv, surögad avundsjuka sitter och bevakar varandras likhet. Att politiska och ideologiska förmyndare så lockas av det ensidiga likhets-tänkandet beror naturligtvis på att detta utgör det säkraste fundamentet för deras makt.

Romanens relevans för Sverige är tydlig. När det gäller kollektivistiska tendenser och förmyndarfasoner är Sverige lite av Västvärldens karikatyr. "Sverige är ett amerikaniserat Östtyskland", skrev en dansk tidning härom året. Men självklart kan man se betydelsen vidare och mera tidlöst. Endast som individ och skapande personlighet blir människan till och endast som sådan blir hon givande och väsentlig i gemenskapen. Men lockelserna från Makten och Massan flyter samman och så måste individen, personligheten, människans värdighet alltid försvaras.

Slutorden i Torgny Segerstedts sista I dag-artikel den 15 mars 1945 löd: "Striden mellan de två, personligheten och hjordinstinkten, kommer att fortgå till tidernas ände."

Arne Andersson

Ayn Rand, *Hymn*. Lindfors Bokförlag, ISBN 91-7268-077-6. 98 sidor.

Samma förlag har tidigare utgett Ayn Rands "De levande". Författarinnans två mest kända och inflytelserika verk — med mångmiljon-upplagor i USA — finns ännu inte på svenska. Det är "The Fountainhead" och "Atlas Shrugged". Den sistnämnda uppges vara under översättning.

Kulturen och maktapparaten

Vad händer med makten i vårt land, när konst blir amatörism och vetenskap ersätts med representantskap? Ska kulturens frihet kunna hävdas i ett land där kulturpolitiken är helt orimlig? Konsten kämpar mot kulturpolitiken (Lars Gustafsson). Olika maktcentra växer samman. Då går den kulturella friheten helt och hållet förlorad. Den officiella kulturen får absolut inte bli till ett propagandaverktyg. I ett socialistiskt land är intellektuell frihet helt otänkbar. Det finns inget som heter intellektuell socialism. Enligt Sven Fagerberg har vi enbart en officiell propagandakultur. Den svenska kulturen, säger Fagerberg, "står så lågt att en verklig demokrati inte är möjlig".

Vetenskapen är, menar Gunnar Heckscher, alltför hårt styrd och i så måtto jämförbar med kyrkans kontroll under medeltiden. Heckscher varnar också för den ekonomiska maktkoncentrationen som — i demokratis namn — ska genomföras vilket direkt leder rakt in i ett totalitärt samhälle.

Lars Gustafssons varningar för den situation som uppstår när talang ersätts med ombudsmannavälde är verkligen något att ta fasta på: medelmåttor subventioneras och uppmuntras. Ett utslag av flumkultur är att de enklaste abstrakta höjs till skyarna och erhåller litteraturstöd. Helt orimligt.

Harald Wigforss nagelfar den svenska makteliten. Han kallar den barbarisk men ändå könlös, kustrerad.

Hans O. Sjöström väntar på det slutliga stödet, Makuleringsstödet. En enda verklig välgärning på slutet i alla fall!

Välkänd världen över, är de svenska massmediernas likriktning. Gör tankeexperimentet att organisationerna togs över av massmedia, eller om fonderna finge kontrollen över än fler massmedia — hemska tanke. (Nils-Eric Sandberg)

Bertil Östergren beskriver hur individerna styrs med hjälp av idékollektivism. Organisationerna växer alltmer i styrka och makt. Hur många inser den faran i tid?

Andres Küng, som själv härstammar från ofritt land, anser att det är friheten som måste stärkas. I stället ger vi oss på sociala experiment, vilkas konsekvenser ingen kan överblicka.

Kulturen och maktapparaten är en behövlig väckarklocka i en tid, då en självständig press synes som en alltmer avlägsen företeelse. Vi närmar oss det totalitära samhället, det sörjer våra rödpampar på alla nivåer för. Granska integrationen av olika slags makt, och du förstår till fullo vad det hela handlar om!

Arne Sundström

Kulturen och maktapparaten. Timbro.

U-båt 137

En ubåt vid den västra stranden av Torunskär i Karlskrona skärgård, ett av Sveriges hemligaste. Och den här gången är ubåten inte "möjlig", "eventuell" eller "sannolik" utan mycket verklig och mycket rysk.

De båda TT-journalisternas skildring av händelserna i och omkring ubåt 137 under de kalla oktoberdagarna 1981 är både en spännande och lärorik läsning. Spänningen utstrålar delvis av författarnas, Anders Hellberg och Anders Jörle, skicklighet, som sammanbinder händelserna till en dramatisk enhet. Händelseförloppet i Gåsefjärden samt framför och bakom regeringens och militärens ridåer skapar dock i sig själv en spänning som får de mest utstuderade spionromanerna att blekna. Men efter bokens slut kan inte läsaren pusta ut med facit i handen. Gåsefjärdens tio dagar långa historia framkallar "gåshud" på ryggen just med den lösning som givits. Att allt detta inte var en påhittad äventyrsserie ökar bara vår rysning och oro när vi ställer boken på hyllan. Efter en drygt 300 sidor noggrann analys plågas vi av flera obesvarade frågor än innan vi började läsa boken.

Redan i boken finns ett övertygande bevismaterial som visar att ubåten omöjligt kunnat hamna mitt i det känsliga militära området enbart i följd av en "katastrofal och samtidig kollaps av alla navigationsinstrument". Efter bokens utgivning presenterades ytterligare flera bindande bevis för att besöket inte var oavsiktligt, även om själva grundstötningen naturligtvis var det.

All tvekan kunde man naturligtvis undanröjt genom att kräva en fullständig redovis-

ning av besättningen. Ubåtens manskap har dock aldrig behövt känna press på sig. Följaktligen har det aldrig fallit dem in att tala sanning. De officerare som efter långa överläggningar ändå ställde upp på förhör upprepade bara sina dåligt ihopkokta lögnar.

Någon verklig klarhet om hur ubåten kunde grundstöta så nära våra militära hemligheter har man aldrig lyckats få. Lika oklart är vad den hade för uppdrag. Spioneri ligger nära till hands. Men genom den försiktiga hanteringen av ubåtsaffären kunde man inte få fram bindande bevis på spionage. En annan gissning är att ubåten trängde in i skärgården för att placera ut eller kontrollera hemliga orienteringshjälpmedel tex radiobojar eller sk laserreflexer. (Nu sprider sig rykten i allt bredare kretsar om att de ryska ubåtarna lägger ut kärnladdade minor och bomber för att vid lämpligt tillfälle ställa Sverige inför ett ultimatum med utpressning.)

Det kan finnas en möjlighet till: Under incidenten i Gåsefjärden var försvarets och regeringens uppmärksamhet koncentrerad runt Karlskronaområdet. Mönstret upprepades även vid senare "ubåtsaffärer", då nästan alla svenska resurser, båtar och helikoptrar fanns just inom det aktuella området. Om det vore nödvändigt kunde ryssarna landstiga på flera ställen vid landets långa kust utan att försvaret hade en chans att reagera i tid. Det räcker att sysselsätta den svenska politiska och militära ledningen och den otillräckliga svenska försvarskraften genom en - till synes - oavsiktlig grundstötning med en gammal ubåt.

Vissa kapitler i boken verkar som sekvenser från en dårlig fars. I vänskapens namn smugglar en av de svenska kontaktmännen några herrtidningar över till ubåten. En svensk tolk byter vänskapligt sitt digitalur mot den ena ubåtsofficerarens tunga armbandsur.

Bokens författare försöker vid flera tillfällen ge ett sken av att den svenska regeringen drivit en mycket hård linje i samband med ubåtsaffären. Måhända att regeringen har gått en skicklig diplomatisk balansgång. Händelserna efter Gåsefjärden tyder dock inte på att ryssarna uppfattade Sveriges agerande som hårt. Faktum är att man troligtvis inte kunde ta reda på ens de ryska officerarnas namn. De tros ha angett pseudonymer. Eller kan det vara en tillfällighet att tex befälhavarens namn - Gusjtjn - betyder "bottensats" på ryska?

Den svenska tekniska undersökningen har också hjälpligt intygat alla påstådda fel. "Knappt sjövärdig" - det var domen över ubåtens tillstånd. Man kan föreställa sig att det var tänkt som en förolämpning mot en av Röda flottans båtar. I så fall var det ett dåligt genomtänkt politiskt utspel. Moskva-regeringen accepterade nog tacksamt intyget som underströk deras teori. Det visar också att ryssarna själva bidragit till betyget. "Gunnar Matsson hade inte kunnat kontrollera varje detalj, men som civil sjöfartsinspek-

(Forts på nästa sida)

tör hade han ingen anledning att förmoda att besättningen ljög om fel på sitt fartygs navigationsutrustning. Motsatsen var vanligare vid sjöfartsinspektioner."

En av de största sensationerna - "eventuell" kärnvapenladdning ombord på ubåten - har aldrig bevisats. De - i boken beskrivna - mätningar som gjordes i smyg och under mycket primitiva omständigheter har enbart givit möjlighet till gissningar. (Härav de tilligare nämnda ryktena om "utpressningsminor".)

De välformulerade diplomatiska protesterna har inte dämpat det sovjetiska intresset för svenska skärgårdar. Sovjetpolitiken är van vid hårdare tag. Den svenska inställningen dvs att "ryssarna gjort en grov kränkning men respekten för människoliv måste komma först" vinner föga uppskattning i Moskva. Sovjetiska jaktplan har flera gånger beskjutit utländska passagerarplan. Senast i september 1983 sköt de obarmhärtigt ned ett sydkoreanskt civilplan med 269 personer ombord, bland dem kvinnor och barn. Vad hade de inte gjort om en bevisligen militär ubåt dykt upp bara några hundra meter från Kolahalvön? (Frågan är naturligtvis bara teoretisk eftersom ryssarnas möjlighet att upptäcka och tillintetgöra inkräktare inte kan jämföras med Sveriges "fattigmansförsvar".)

Härsfjärden och "Fermibrevet" visar entydigt hur mycket ryssarna lyssnat på de svenska protesterna efter ubåt 137. Det artiga diplomatiska fikonspråket är verkningslöst mot Kremis maktbegär. Det krävs även politiskt mod att våga visa sin ilska över de grova kränkningarna om Sverige skall kunna hävda sin territoriella integritet. Det krävs en med bestämdhet markerad politik och en övertygande försvarskraft som får ryssarna att inse att relationerna mellan Sverige och Sovjet inte kan styras enligt det gamla ryska ordspråket: "Det gäller den starka

björnens regler när han med den lille haren leker."

T.L.

Anders Hellberg och Anders Jörle: Tio dagar som skakade Sverige.

Att fälla regeringen

Paret Alf Enerström och Gio Petrè har gjort sig kända genom sin mot regeringen Palme kritiska annonser. Alf Enerström sliger sig själv vara representant för oppositionen inom socialdemokraterna. Oppositionen uttrycks framförallt i form av en massiv kritik mot Olof Palme.

1973 deltog paret aktivt i valkampanjen på socialdemokraternas sida. Eftersom valresultatet blev oavgjort (lotteririksdagen) kan man naturligtvis säga att varje kampanjinsats på marginalen var det som "räddade regeringen". Enerström/Petrè fick så småningom dåligt samvete för sin insats. Främst som en följd av socialdemokraternas inställning i abortfrågan.

1976 ställde man upp för ett regimskifte. Det kom till stånd. Efter det kom en skrift med den pretentiösa titeln *Vi fällde regeringen*. Också i den skriften förs ett marginalresonemang. Enerström/Petrè tar åt sig äran av att ha stått för den förskjutning som fick vägskalet att falla över åt det borgerliga hållet.

Nu har ytterligare en bok kommit. *Vi fällde regeringen, del II*.

Boken är utgiven av Flora Film Förlag, vilket onekligen har sina poänger. Företaget sattes i konkurs sedan det inte kunnat betala sociala avgifter. Sociala avgifter som redan betalats av andra. Skattemyndigheterna lyckades med konststycket att dels betrakta

Alf Enerström (som är läkare) som anställd av KF, dels som egen företagare, dels som anställd av Flora Film, som dock inte godkändes som arbetsgivare. Utom när det gällde att betala sociala avgifter. Det tog utskälliga år att få rätsida på den härvan i det byråkratiska Sverige, men det konkursdrabbade företaget har nu återuppstått sedan myndigheterna äntligen medgett att de sociala avgifterna bara behöver betalas en gång.

Den historien skall vi emellertid inte fördjupa oss i här. Vi skall istället titta lite närmare på vad boken har att säga.

I många stycken ger den en mycket egen bild av den politiska händelseutvecklingen. Bedömningarna är mycket kategoriska. Palme är Sveriges Hitler. Medan landets störste politiker heter Gustaf Jonnergård (fd partisekreterare i centerpartiet). Och det finns i Sverige sammanlagt fyra personer som skulle kunna få arbetarväljarna att överge Palme: Tage Erlunder, Valter Aman och - just det - Alf Enerström och Gio Petrè.

I så gott som alla väsentliga politiska händelser under de senaste tio åren görs i boken gällande att Enerström/Petrè haft sina fingrar med i spelet. Ibland framgångsrikt, ibland utan framgång.

I vissa stycken ger bokens kritik av Palme något av värde, men till största delen verkar den skjuta vid sidan av målet. Mer träffsäkert blir det när kritiken riktas mot bristande ansvar från de media som har till uppgift att granska överheten. Där brister det högst avsevärt. Och det är nog riktigt sagt att om det funnits tillräckligt många kritiska journalister i media så hade Palme aldrig haft en chans. Men media är nu tyvärr som de är.

Alf Enerström och Gio Petrè: Vi fällde regeringen del II. Flora Film Förlag. ISBN 91-970212-1-0.

CONTRA 2 1985

Av utrymmesskäl fick vi till detta nummer skjuta på den utlovade intervjun med UNITA-ledaren Jonas Savimbi. Den kommer istället i nästa nummer. I nästa nummer kommer också ett reportage från mujahedin i Afghanistan. Ytterligare ett land där folket med vapen i hand kämpar för att bli av med de marxistiska förtryckarna.

Vi skall också titta närmare på problemen med smuggling av amerikansk teknologi till Östblocket, och hur det berör Sverige och svenska företag.

Sven Rydenfelt återkommer med en artikel om marknadsekonomin möjligheter och de problem som vi råkar ut för när marknadsekonomin inte fungerar.

...kommer i februari